

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

Inspirace tradičními textilními technikami v současné textilní tvorbě

Bakalářská práce

Autor: Kateřina Barillová
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Textilní tvorba
Vedoucí práce: Doc. Mgr. art. Zuzana Hromadová

Zadání bakalářské práce

Autor:	Kateřina Barillová
Studium:	P121139
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Textilní tvorba
Název bakalářské práce:	Inspirace tradičními textilními technikami v současné textilní tvorbě
Název bakalářské práce AJ:	Inspiration traditional textile techniques in contemporary textile art

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Záměrem práce je tvorba autorské prostorové textilie, vytvořené tradičními textilními technikami. Objekt bude řešit téma Zelených pohřbů. Návrhové části bude předcházet zmapování tradičních textilních technik a nastudování problematiky ekologických forem pohřbívání. Získané informace budou inspiračním zdrojem pro tvorbu textilního objektu. Součástí hodnocení bude výtvarná dokumentace (inspirační skicy, tvarové varianty, vzorník textilií, návrhové kresby a malby) a technická dokumentace (materiálové zkoušky, technické nákresy). Práce bude prezentována formou fotografií nebo videoprojekcí.

Pohřbívání a hřbitovy / David Stejskal, Jaroslav Šejvl a kolektiv Eternity : skrze smrt k životu : exkluzivní magazín o životě, smrti a kultuře pohřbívání / magazín Pohanská kniha mrtvých : praktické rituály, modlitby, požehnání a meditace o smrti / Starhawk Církev a smrt: Institucionalizace smrti v raném novověku / Martin Holý a Jiří Mikulec Co víme o smrti / Miloslav Sígl Kostnice / Aleš Svoboda

Garantující pracoviště: Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: doc. Mgr. art Zuzana Hromadová

Oponent: PhDr. Vlastimil Havlík, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 4.2.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí práce doc. Mgr. art. Zuzany Hromadové samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Poděkování

Velice děkuji doc. Mgr. art. Zuzaně Hromadové za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnovala. Děkuji také Štěpánce Černé, Bc. Kateřině Kvapilové, Bc. Kateřině Zelingerové a Petrovi Kalkusovi za užitečnou pomoc poskytnutou při zpracování mé bakalářské práce. Svým rodičům děkuji za poskytnutí vlídného zázemí a trpělivosti.

Anotace

BARILLOVÁ, Kateřina. *Inspirace tradičními textilními technikami v současné textilní tvorbě*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2016. 75s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce je zaměřena na tvorbu ručně tkané textilie, která je inspirována tradičními textilními technikami. Výsledkem bude tkané pohřební roucho vhodné pro zelené pohřby. Teoretická část se zabývá způsoby ekologického pohřbívání, jejich hlavní myšlenkou, vznikem, rozšířením v cizích zemích např. Velká Británie, Nový Zéland a USA. Zvláštní pozornost věnuje možnosti ekologického pohřbívání v České republice. Druhá kapitola představuje rozvoj nových možností naložení se zemřelým, jako je resomace či využití rozložitelného lusu zvaném Capsula Mundi, ve kterém může být nebožtík pochován. Třetí kapitola se věnuje tématice smrti z pohledu vědce a výtvarníka. Jsou zde uvedeni umělci jako Franko B či Adriane Šimotová, kteří se tématem smrti zabývají. Ve čtvrté kapitole je popisován proces navrhování roucha, které vychází z inspirace přírodou a přírodních materiálů. V páté kapitole je uveden proces výroby roucha je zde popsána celá výroba, od barvení příze, její přípravou na tkaní, přes samotné tkaní až po celkové zhotovení textilních artefaktů pohřebního roucha. Součástí bakalářské práce je fotodokumentace prezentující balení těla do posmrtného roucha.

Klíčová slova: zelený pohřeb, resomace, Capsula Mundi, Franko B, Adriane Šimotová

Anotation

BARILLOVÁ, Kateřina. Inspiration traditional textile techniques in contemporary textile art. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2016. 75pp. Bachelor Degree Thesis.

This bachelor thesis focuses on hand-weaving techniques inspired by traditional ways of weaving. The outcome is a funeral gown suitable for ecologically conscious burials. The theoretic part describes ways of eco-burials, the meaning behind it, their origin and expansion to other countries, e. g. Great Britain, New Zealand and USA. It particularly focuses on possibilities of eco burials in the Czech Republic. Chapter two describes new ways of dealing with the deceased, such as resomation or decomposable hull Capsula Mundi which can be used as a casket. Chapter three focuses on the topic of death from the point of view of a scientist and an artist. Artists include Franko B and Adriane Šimotová. The fourth chapter describes the process of designing the gown which draws inspiration from nature and natural materials. Fifth chapter defines the process of creating the gown, from the dyeing of the yarn, preparation for weaving and the weaving itself to the completion of the gown artefacts. The thesis includes photographically documented wrapping of a body in the burial gown.

Key words: green burial, resomation, Capsula Mundi, Franko B, Adriane Šimotová

Obsah

Úvod.....	9
1 Pohřeb jako rituál	10
1.1 Pohřeb v České republice.....	11
2 Zelené pohřby.....	12
2.1 Původ a rozšíření zelených hřbitovů.....	13
2.2 Možnosti ve světě	14
2.2.1 Natural Legaci	15
2.2.2 Capsula Mundi.....	16
2.2.3 Projekt Nekonečného pohřbu	17
2.2.4 Resomace.....	18
2.3 Možnosti ekologického pohřbívání v České republice.....	19
2.3.1 Les vzpomínek.....	20
2.3.2 Zenová zahrada.....	21
2.3.3 Ekologické rakve	22
2.3.4 Bios Urna.....	23
2.4 Hodnocení	24
3 Téma smrti v umění.....	26
3.1 Adriena Šimotová	26
3.2 Franko B.....	28
3.3 Joseph Beuys.....	29
3.4 Pablo Amaringo	32
3.5 Hodnocení.....	34
4 Proces navrhování roucha	35
4.1 Úrsula	36
4.2 Remedios.....	37
4.3 Amaranta.....	38
5 Technická dokumentace	44
5.1 Základní tkanina.....	44
5.1.1 Pomůcky	44
5.1.2 Technická vzornice.....	44
5.1.3 Příprava osnovy	45
5.1.4 Vlastní tkaní.....	48
5.1.5 Dokončovací práce	49
5.2 Pásy.....	49
5.2.1 Pomůcky	50
5.2.2 Technická vzornice.....	50

5.2.3	Příprava osnovy	51
5.2.4	Příprava útku.....	51
5.2.5	Vlastní tkaní.....	52
5.2.6	Dokončovací práce	52
6	Fotodokumentace	54
ZÁVĚR.....		64
SEZNAM CITACÍ		65
SEZNAM PARAFRÁZÍ		67
BIBLIOGRAFIE		69
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ		70
SEZNAM OBRÁZKŮ		72

ÚVOD

„Smrt jí neřekla, kdy umře, a neprozradila jí, že její hodinka přijde dřív než Rebečina, nařídila jí však, aby si Šestého dubna příštího roku začala tkát rubáš. Dovolila jí, aby ho ušila tak složitě a dovedně, jak jen bude chtít, ale stejně poctivě, jako ho ušila Rebece, a oznámila jí, že umře bez bolesti, beze strachu a bez trpkosti navečer onoho dne, kdy rubáš dokončí. Aby tu lhůtu co nejvíc prodloužila, objednala si Amaranta jemnou lněnou přízi a sama si utkala plátno. Věnovala tomu takovou péči, že jenom ona práce jí zabrala čtyři roky. Potom se pustila do šití.“¹

Když jsem narazila na tuto pasáž knihy, musela jsem se zamyslet nad zajímavou tradicí, kdy si lidé sami vyráběli pohřební rubáše. Děj knihy se odehrává v Latinské Americe a velice mě nadchla představa, že příprava na vlastní pohřeb je pro ně takto důležitá. V místě kde žiji, bylo dříve běžné vytvářet si výbavu obsahující svatební šaty, povlečení, přehozy, ubrusy a mnoho dalších užitečných věcí. Byly to ale věci určené pro běžný život lidí. Nikdy jsem ale nenarazila na informaci, že by lidé věnovali svůj čas výrobě pohřebního oblečení.

Další zajímavým zjištěním o pohřbívání a zvycích spojených s ním, byl seriál Six Feet Under. Pojednává o rodině provozující pohřební službu a v jedné epizodě proběhne takzvaný zelený pohřeb. Jedná se o ekologickou formu pochování, kdy je nebožtík pohřben v materiálu, který se rychle rozloží a zanechá po sobě co nejmenší stopu.

Spojení obou informací mě přivedlo na nápad vlastnoručně vytvořit pohřební rubáš, který se bude dát využít pro ekologické pohřby. Vycházela bych z poznatků o ekologických pohřbech. Výsledkem pak bude pohřební oděv, který bude splňovat podmínky zelených pohřbů a bude možné ho využít pro ekologické pohřby, které se dnes běžně provádějí ve světě.

---

¹ GARCÍA MÁRQUEZ, Gabriel. *Sto roků samoty*. Vyd. 2. Přeložil Vladimír MEDEK. Praha: Odeon, 1980. Klub čtenářů (Odeon). 247 s. ISBN 60522856

1 Pohřeb jako rituál

„Rituál je ustálený modul individuálního nebo kolektivního způsobu chování, který je založen na všeobecných pravidlech přijatých v rámci dané sociální komunity, a to buď vnucených, nebo tradičních.“²

Různé rituály provázejí člověka celým životem. Od jeho narození, přes významné události, až po jeho smrt. Nejsou ovšem důležité jen pro člověka, kterého se konkrétně týkají, ale i pro jeho blízké. To platí také v případě smrti a následného pohřbu. Každý pozůstalí si přeje vzdát zesnulému úctu a řádně se s ním rozloučit.

„Smrt je nevratná zástava všech životních funkcí. Je to proces, který zpravidla nevzniká naráz v jednom krátkém časovém okamžiku, ale vyhasínání životních funkcí nastává pozvolna, v závislosti na citlivosti tkání na nedostatek kyslíku.“³

Smrt je tedy pro jedince ukončením pozemského života. Toto je jasná informace, na které se shodnou všechny národy i všechna náboženství. V tomto bodě ale nastává důležitá otázka, co bude dál. Každá víra má jiné pojetí posmrtného života. Člověk se za své činy dostane do pekla nebo do nebe, duše je reinkarnována či nenastane vůbec nic. Ať se lidé liší v názorech a pohledech na posmrtný život, pro každého je důležité se podle zvyklostí se zesnulým rozloučit. To jak vyprovodit nebožtíka na další cestu vždy bylo spojeno s kulturou a tradicí, která v ní panuje. *„Vrcholem rituálů spojených se smrtí bývá pohřeb. Jde zejména o společenskou událost, které po celá staletí lidé přisuzovali velký význam.“⁴*

V každé kultuře panují jiné rituály spojené se smrtí. Křesťanská a židovská tradice preferuje pohřbení těla do hrobu. Spálení těla na hranici bylo typické pro hinduisty. Dnes už je rozšířeno po celém světě. V průběhu dějin bylo využíváno mnoho způsobů, například Vikingové posílali své padlé po vodě, na Sibiři zavěšovali nebožtíky na stromy. Východní Eskymáci nechávali zesnulé ležet ve sněhu. Členové společnosti zažité rituály dodržují, protože jim pomáhají smířit se se ztrátou, která bývá mnohdy bolestná. Jak píše Stejskal a Šejvl: *„Pohřební obřady jsou kulturními antropology řazeny k tzv. přechodným rituálům,*

---

² *Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích: Díl 3. M-R.* 1. vydání. Praha: Nakladatelský dům OP, 1997. 740 s. ISBN 80-85841-35-5

³ STEJSKAL, David a ŠEJVL, Jaroslav. *Pohřbívání a hřbitovy.* Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 157 s. ISBN 978-80-7357-680-6

⁴ NAVRÁTILOVÁ, Alexandra. *Narození a smrt v české lidové kultuře.* Praha: Vyšehrad, 2004, 225 s. ISBN 80-7021-397-3

*kteřé dané společnosti umožňují zvládnout události a změny, které by ji jinak mohly ohrozit.*⁵

1.1 Pohřeb v České republice

Dnes není přesně stanovený pohřební rituál, všechny mají ale stejný základ, který vychází z tradic konkrétních zemí.

Na našem území jsou v dnešní době rozšířeny dvě možnosti pohřbívání. Jedna je uložení těla do země, druhá je kremace. Ve výjimečných případech se tělo může věnovat na lékařské účely.

První možnost vychází z křesťanské tradice, které se na našem území začalo rozšiřovat od roku 862, kdy do slovanské říše přišli věrozvěstové Cyril a Metoděj. Křesťanství se stalo hlavním náboženstvím na našem území. Při pohřbu podle zvyků nejprve proběhne rozloučení v kostele. Poté se tělo pochová na hřbitově, na místě, kde je půda vysvěcena, aby zde mohli věřící v klidu spočinout. Jak píše Navrátilová: *„Základní model pohřebního obřadu se až do 19. století utvářel pod vlivem křesťanských myšlenek a jejich církevní symboliky. Nelze si nevšimnout, že tento model vyrůstal z podloží, které se opíralo o nábožensko – magické rituály, jejichž funkcí bylo překonat strach z nečisté síly dosud nepohřbeného mrtvého i lítost z jeho smrti, ulehčit mu odchod na onen svět a prokázat poslední poctu.*“⁶

Spalování těla podle tradic nebylo možné, protože se při tomto rituálu zničilo tělo, což popíralo víru ve zmrtnýchvstání. Kremace tedy nemá svůj původ v tradici, ale v postupném vývoji společnosti. *„Žeh je propagován jako něco moderního, co jde ruku v ruce s racionální vědou, a krematorium je stavbou účelnou, sloužící větší hygieně, čistotě a zdraví.*“⁷

První krematorium vzniklo v Miláně roku 1876, postupně se pak začali rozšiřovat po celém světě. První snahy o zbudování krematoria v Praze jsou z roku 1883. O jeho vznik

---

⁵ STEJSKAL, David a ŠEJVL, Jaroslav. *Pohřbívání a hřbitovy*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 271 s. ISBN 978-80-7357-680-6

⁶ NAVRÁTILOVÁ, Alexandra. *Narození a smrt v české lidové kultuře*. Praha: Vyšehrad, 2004, 225 s. ISBN 80-7021-397-3

⁷ *Z historie pohřbu žehem* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://www.pohreb.cz/z-historie-pohrbu-zehem>

usilovala Společnost pro spalování mrtvol. Nakonec bylo první krematorium u nás postaveno v Liberci v roce 1917. Spalovat se v něm ale začalo až po vzniku samostatné Československé republiky.

Zpočátku byla kremace ojedinělá. Postupem času si získala své příznivce - jak nižší cenou, tak možností úspory místa. „Zatímco v roce 1923 bylo zpopelněno 1% obyvatel, v roce 1955 už to bylo 30,5%. V dnešní době využívá možnost zpopelnění 76-80% obyvatel.“ [1] O velkém zájmu svědčí i to, že v České republice máme 27 krematorií.

2 Zelené pohřby

Jak je uvedeno výše, v naší zemi jsou možné jen dva druhy pohřbu. To ale neznamená, že to tak je po celém světě. V některých zemích se rozvíjí alternativní možnosti, které jsou založeny na ekologickém přístupu. Zakládají se přírodní hřbitovy, kde se mohou provádět takzvané zelené pohřby.

Lidé se začali zamýšlet nad tím, jak žít tak, aby neznečišťovali své okolí a co nejméně zatěžovali planetu. Proč tedy nepokračovat v tomto stylu i po své smrti?

Tradiční pohřby jsou nákladné na materiál, který je využíván minimální dobu. Je běžné, aby rakev byla z lakovaného dřeva s ozdobným kováním, aby byla honosná. Když je běžné rozloučení s otevřenou rakví, tělo je balzamované a napuštěné formaldehydem. Příroda se při pohřbech znečišťuje chemikáliemi či emisemi, které vznikají při kremaci. „*Stoupenčí takzvaných zelených pohřbů proto odmítají betonové hrobky či masivní rakve s železným kováním. Vadí jim, že se ve Spojených státech při kremacích roztaví 60 tisíc tun kovů a ovzduší zamoří zplodinami z 15 milionů litrů chemických látek uvolněných z naimpregnovaných opulentních rakví.*“⁸

Z tohoto důvodu se v dnešní době začíná přemýšlet nad možnostmi změn. Hluběji se rozvíjejí myšlenky založené na ekologických názorech dnešní společnosti.

Jedná se o jakýsi návrat k přírodě. Tělo se pohřbí přírodním způsobem bez poškozování životního prostředí. Hřbitovy mají nový vzhled, místo prostoru plného šedých mramorových náhrobků vznikají lesní hřbitovy, kde jako upomínka na zesnulého slouží kámen nebo strom. Pohřby se mohou konat i na poušti, polích či v horách.

---

⁸ Matějka, J. Nejen žít, i zemřít je třeba ekologicky. *Lidové noviny*, Duben 03, 2014, s 21.

„Místa, kde leží rakve, by prý mohly být označeny pouze dřevěnou destičkou a nad ní by rostl strom. Díky tomu by se nemusel těžit a převážet mramor, což by snížilo produkci oxidů uhlíku.“⁹

Rakve se vyrábí z materiálů, které jsou snadno rozložitelné. Mohou být z proutí, recyklovaného papíru či z bambusu. Musejí mít atest ekologické nezávadnosti. Někdy se na místo rakve použije pouze rubáš z přírodního vlákna, do kterého je tělo zabaleno a následně pochováno.

Vznikají také nové vědecké technologie, zaměřené na urychlení rozkladu těla s minimálním ekologickým znečištěním. Sandy Sullivan vytvořil metodu resomace, tedy kremace založené na vodní bázi. Firma Promessa Organic se zase zabývá posmrtnou kompostací. Gerald a Roger Moliné jsou dva španělští designéři, kteří pod názvem Urna Bios nabízejí biologicky rozložitelné urny se semínkem stromu uvnitř.

2.1 Původ a rozšíření zelených hřbitovů

Celá myšlenka je poměrně nová a začala se rozvíjet ve Velké Británii začátkem 90. let. Tam vznikl první zelený hřbitov a to v roce 1993 v severozápadní Anglii ve městě Carlisle. V roce 1994 pod názvem The Association of Natural Burial Grounds byla založena asociace, která se věnuje poradenství. Pod jejím vedením vzniklo už na 300 zelených hřbitovů po celé zemi. Tímto způsobem se nechá pochovat až 7% Britů.

Velká Británie je průkopníkem. Po jejím vzoru začali vznikat ekologické pohřebiště na mnohých místech po celé Zemi.

Na Novém Zélandu vznikl zelený hřbitov přímo v hlavním městě Wellington. Ten byl založen roku 2008 a má rozlohu zhruba 2 ha. Celkově jsou zelené hřbitovy na tomto souostroví velmi oblíbeny, najdeme je v každém větším městě.

Ve Spojených státech se zelené pohřby staly poměrně rychle velice populární. Má o ně zájem více než 50 procent pozůstalých. Dnes je v USA celkem 32 pohřebišť, kde lze uložit lidské pozůstatky podle ekologických norem. Nacházejí se ve 23 státech. Velkou zásluhu na tom má Billy Campbell. Ten založil první hřbitov v roce 1998 v Ramsey Creek Preserve v Jižní Karolíně. V Kalifornii se nachází hřbitov Fernwood Burial Ground, ten patří svou rozlohou k největším. Má 130000m²

---

⁹ *Britové si oblíbili ekologické pohřby*[online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: http://www.denik.cz/ze_sveta/britanie_pohrebnictvi_20080421.html

2.2 Možnosti ve světě

Využití ekologických pohřbů má ve světě stále větší úspěch. Tímto tématem se zabývají nejen vědci, ale i výtvarníci a designéři. Vycházejí z ekologických myšlenek, jak co nejméně zatěžovat planetu a také tím, aby se lidé opět přiblížili přírodě. Aby přijali smrt jako součást života a lépe se tak s ní smířili.

Zde uvádím tři zajímavé příklady, které se této problematice věnují.

2.2.1 Natural Legaci

Jedná se o rodinný podnik Hainsworth z Yorkshiru, který se zabývá zpracováním ovčí vlny už 230 let. V textilním průmyslu patří ve Velké Británii k nejkvalitnějším, zabývají se výrobou potahových i šatových textilií. Z jejich sukna je vyrobeno oblečení královské stráže. Jejich potahy na snookerové a kulečnickové stoly patří k nejžádanějším na světě. Společnost spolu se zpracováním ovčí vlny se rozhodla rozšířit svůj sortiment o ekologické rakve. V roce 2009 přišla tedy na trh s novou alternativou, která se týká ekologického pohřbívání. Vychází z toho, že jsou tyto pohřby stále populárnější a jen ve Velké Británii je jich každý den na 250.

Veškerý proces výroby probíhá ručně v továrně v Yorkshiru. Rakev je vyrobena ze surové střížní vlny. Konstrukce je vyztužená pomocí desky, která je vyrobena z recyklované lepenky a lemována vlněnou vatou. Rakve jsou velice lehké, přesto mají velkou pevnost, nosnost činí až 260 kg. K dostání jsou ve dvou verzích. Jedna pro lidské tělo, druhá možnost je box na uložení popela. Popel se v ní může pohřbít či může sloužit na přenos před rozptýlením. Vyrábí se ve dvou barvách - v krémové a šedé, tedy v přírodních barvách ovčí vlny. Lem je pak zdoben barevným prošíváním. Nejčastěji ve fialové a zelené barvě. Možné jsou různé barevné kombinace. Každá rakev či box na sobě mají připevněný vlněný štítek, který může sloužit pro informace o zesnulém.

Je vhodná na pohřeb do země i k zpopelnění. Díky její výrobě z přírodních materiálů vznikají při kremaci minimální emise.

Tímto odvětvím se firma Natural Legaci začala zabývat od roku 2005. Získala si své příznivce v rodné Británii a během krátkého času i v zahraničí. Nyní podnik vyváží své výrobky i do Austrálie, Belgie, Nizozemí, Německa a USA.

Obrázek 1: Rakve firmy Natural Legaci vyrobená z ovčí vlny

Obrázek 2: firmy Natural Legaci vyrobená z ovčí vlny, detail

2.2.2 Capsula Mundi

Dva Italští designéři Anna Citelli a Raoul Bretzel spojili své síly v projektu nazvaném Capsula Mundi. V něm se rozhodli věnovat odvětví, které je ve světě designu opomíjeno. Tím je smrt. Celá myšlenka staví na tom, že smrt není konec, ale jako začátek zpáteční cesty v biologickém koloběhu života. Snažili se tedy najít spojení tohoto nápadu s designem.

Zaměřili se na rakve a vytvořili nový prototyp, který je založen na přiblížení se k přírodě. Místo toho, aby se stromy kácely a vyráběly se z nich rakve, bude při každém pohřbu jeden strom zasazen.

„Capsula Mundi má podobu lusku. Vyrobený je z biologicky odbouratelného polymeru. V tomto lusku jsou pak zesnulí pochováni. Tělo je zde umístěno v poloze plodu. Pochováno je potom stejně, jako se sází semínko do země. Strom, který si nebožtík vybere ještě za svého života, pak bude vysazen nad místo pochování a bude sloužit jako památník

pro zesnulého. Hřbitovy získají nový vzhled a místo studené šedé krajiny se budeme vracet do zelených lesů. “ [2]

Materiál, ze kterého jsou rakve v podobě lusku vyrobeny, je druh plastu, který je odvozen z organického materiálu a má nízký dopad na životní prostředí. Tento plast tvoří vnější pevnou vrstvu. Vnitřní vrstva se zhotovuje na zakázku podle velikosti těla. Slouží také jako stabilizátor těla při přepravě a při pohřbu. Celkové rozložení je závislé na chemickém složení půdy, relativní vlhkosti a teploty. To se může lišit od několika týdnů až několik měsíců.

Počítá se s tím, že místo, kde bude hřbitov zřízen, se nejprve prozkoumá. Musí se vyloučit nepříznivé účinky na životní prostředí a zmírnit riziko znečištění. Jedná se hlavně o chemické zbytky léků v tělech zemřelých.

Capsula Mundi byla poprvé vystavena v roce 2003 na mezinárodní výstavě nábytku v Miláně Salone del Mobile. Od té doby tým pracuje na jejím zdokonalení a na zvýšení povědomí o ekologických pohřbech.

Existují dvě varianty velikostí. První menší bude sloužit pro popel. Druhá větší pak bude pro lidské tělo. Malý lusk určený pro popel je už hotový a bude k prodeji v brzké době. Velký, určený pro lidské tělo, by pak měl být připravený k prodeji v roce 2017.

Vývoj je pomalý, protože se zkoumá nejen výrobní materiál, ale i zákony každé země, kam by se zamýšlel vývoz. V Itálii, kde tento projekt vznikl, nejsou ekologické pohřby zatím povoleny. I přes zatím nemožné využití lusku ve vlastní zemi sklidili Bretzel a Citelli velký úspěch v mnoha místech, kde jsou zelené pohřby možné.

O tomto projektu jsem se doslechla již před pár lety. Je dobře, že se designéři nenechali odradit rozporem s nařízením jejich země. Na jejich internetových stránkách jsou umístěny názory lidí z celého světa, kteří jsou nápadem nadšeni. I tento projekt staví také na ekologii, ale hlavně na snaze změnit lidský pohled na svět a na smrt. Vytvořením hřbitova, kde každý strom bude pomníkem a vznikne posvátný les, místo klidu a smíření napomáhá lidem se vyrovnat se zármutkem.

Obrázek 3: Ukázka projektu Capsula Mundi

2.2.3 Projekt Nekonečného pohřbu

Takto nazvala svůj projekt umělkyně a ekoložka Jae Rhim Lee. Žena pocházející z Koreje a žijící v USA založila se svým manželem firmu Coeio. Ta se věnuje distribuci a prodeji takzvaného Houbového posmrtného obleku. Při jeho výrobě se Lee snažila spojit umění, vědu a kulturu.

„Lee ve svém proslovu z konference TED z roku 2011 zmiňuje o tom, že každý člověk má ve svém těle až 219 jedovatých znečišťujících látek a to včetně konzervantů, pesticidů a těžkých kovů, jako je olovo nebo rtuť. Toto číslo vychází z výzkumů Centra pro výzkum nemocí v USA.

Vše se ukládá v našich tělech a po naší smrti se vrací zpět do přírody. Při spálení je do vzduchu vypuštěno až 2268 kg rtuti ročně. Ta pochází ze zubních plomb. Při balzamování je celé tělo navíc napuštěné formaldehydem. Látkou, která zpomaluje rozklad těla a zároveň je rakovinotvorná.

Jae Rhim Lee tedy přišla s nápadem, který je o krok dál než už využívané zelené pohřby. Ty jsou správným krokem šetrným k přírodě při pohřbívání, ale nezaměřují se na už existující jedy v našich tělech. Jedná se o projekt „nekonečného pohřbu“. Je to alternativní systém pohřbívání, při kterém se houby podílejí na rozkladu a zneškodnění jedů v těle. Houba by za sebou měla nechat čistý kompost.

Rozhodla se, že sama takovou houbu vytvoří. Při procesu došla k tomu, že je to skoro nemožné. I přes počáteční neúspěchy dále houby živila tím, čeho se tělo zbavuje. Což jsou vlasy, nehty a kůže. Jak houby rostly, vybrala ty nejlepší, které se měli stát nesmrtelnou houbou.

Pohřební šaty jsou napuštěné sporami z hub. Vytvořil se tedy "Houbový posmrtný oblek". Celý je pokrytý háčkovanou sítí, do které jsou zapletené spory. Vzor na obleku napodobuje růst podhoubí.

Ke konci konference zmiňuje, že každý z nás jednou zemře a rozloží se. To, že tuto skutečnost přijmeme a postavíme se k ní odpovědně, je ten nejlepší možný krok k opravdové zodpovědnosti vůči přírodě.“ [3]

Nyní, v roce 2016, už je projekt dokončen a uveden do praxe. Firma si našla velké množství příznivců. To vše odpovídá původní myšlence - změnit myšlení lidí a dovést je k větší odpovědnosti. Lidé si objednávají obleky nejen pro sebe, ale mají zájem i o obaly pro zvířata. Cena obleku pro lidi je 1500 dolarů. Na jeho dodání však musíte počkat 14-16 týdnů.

Obrázek 4: Pohřební oblek obsahující spory hub

2.2.4 Resomace

„Jedná se o metodu, kterou vymyslel skotský biochemik Sandy Sullivan. Ta vychází z přirozeného procesu probíhajícímu, když se tělo rozkládá v zemi. Ten se nazývá alkalická hydrolýza. Tělo zesnulého je vloženo do přístroje zvaného resonátor. V něm probíhá stejný proces, jako by bylo tělo pohřbeno do země. Probíhá však mnohem rychleji. Co v přírodě trvá několik let, resonátor stihne za 2-3 hodiny.

Tělo se ponoří do zředěného alkalického roztoku a rychle se zahřívá zhruba na 180°C. Veškerá měkká tkáň se rozloží na jednoduché aminokyseliny. Vzniklý odpad není

nebezpečný, roztok je sterilní a neobsahuje DNA. Je tedy možné ho bezpečně vypustit do odpadních vod.

Jediné, co zůstane, jsou kosti. Ty se spálí tradiční cestou. Při kremaci se pak emise uhlíku sníží až o 75%. Také se sníží spotřeba elektrické energie a plynu. Velkou výhodou je také to, že plomby se oddělí od organických částí, které se rozpustí. Plomby tak lze bezpečně recyklovat.

Sandy Sullivan nabízí tuto metodu jako ekologickou alternativu běžných pohřbů. Poukazuje na stále rostoucí populaci na naší planetě a na negativní dopad běžných pohřbů na naše křehké životní prostředí. Tvrdí, že je potřeba globální změna v pohřebnictví. Věří, že lidé uvidí výhody resomace a podpoří pozitivní změnu, kterou naše planeta potřebuje.

Tuto metodu mohou využít lidé v USA, kde už jsou otevřena takto zaměřená krematoria. Ve Velké Británii, kde tento projekt vznikl, legislativy neumožňují resomaci využít. Přesto autor věří, že bude zájem i na jiných kontinentech.“ [4]

2.3 Možnosti ekologického pohřbívání v České republice

Jak je psáno výše, ekologické pohřbívání se začíná rozšiřovat po celém světě, někde už je zažitým standardem. V České republice však není možné většinu znaků zeleného pohřbívání naplnit.

„Na rozdíl od Velké Británie není u nás možné zřídit hřbitov na soukromém pozemku či pohřbít tělo jinde než na hřbitovní půdě. Hřbitov může zřídit jen obec či církev. V přírodě můžete naposledy spočinout alespoň se svým popelem. Nakládání s ním je zákonem upraveno volněji – při manipulaci nesmí být dotčeno mravní citění pozůstalých a veřejnosti a nesmí být porušeny hygienické normy. Popel je tedy možné uložit třeba na vlastní zahrádku, rozptýlit v přírodě i zakopat v lese.“¹⁰

I přesto, že u nás není ekologický pohřeb jako takový možný, lidé mají na výběr. Mají-li přání zanechat po sobě co nejmenší stopu a přiblížit se přírodě, mohou využít tyto možnosti.

---

¹⁰ *Po smrti se stanu lesem* [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <http://www.respekt.cz/z-noveho-cisla/po-smrti-se-stanu-lesem>

2.3.1 Les vzpomínek

Ačkoliv nejsou v České republice možné pohřby stejného typu jako v zahraničí, je možné nakládat s popelem podle přání zesnulého či rodiny.

Tuto myšlenu začaly rozvíjet ženy, které pod názvem Eco Funeral Trio založily pro Českou republiku netradiční místo pro poslední odpočinek. Jedná se o projekt Ke kořenům. Celá myšlenka je založena na přínosu přírodního pohřebnictví do České republiky. Snaží se oživit a ozelenit české pohřební rituály, které čím dál tím víc skomírají. Důležitá je úcta k přírodě i zesnulým. Pro poslední rozloučení nabízí zcela nový prostor a ukazuje nové cesty, jak je možné uctít památku zemřelých. Ve spolupráci se Správou pražských hřbitovů založily Les vzpomínek, který byl otevřen v červnu 2015.

Jedná se o první český přírodní hřbitov. Nachází se v Praze v Ďáblicích. Je to část hřbitova, kde jsou dva hektary lesa bez typických náhrobků. U každého stromu je pak několik míst, kam může být popel rozprašen či zakopán v ekologické rozložitelné urně. Místo je pak označeno dřevěnou tabulkou. Vše odpovídá ekologickým myšlenkám přírodního pohřebnictví. Vše v lese je z rozložitelných materiálů a těsně spjata s přírodou. Proto se do lesa mohou přinášet pouze živé nebo sušené květiny.

Obrázek 5: Les vzpomínek, nacházející se v Praze v Ďáblicích

V projektu je velká iniciativa poskytnout lidem jinou možnost rozloučení. Ne každému je příjemné rozloučit se se svým blízkým během chvíle v rozlučkové síni, které ne vždy mají příjemné prostředí. Proto se projekt zabývá nejen posledním rozloučením jako takovým, ale snaží se lidem poskytnout pomoc a poradenství. Vysvětlí zákazníkovi, jaká rozhodnutí ho čekají. Pomohou se zapojit do příprav pohřbu tak,

aby se poslední rozloučení stalo smysluplným a osobitým. Nabízí také pomoc při praktických přípravách pohřbů. Vše provází vstřícný a profesionální přístup.

„Vytvořením Lesa vzpomínek poskytujeme také inspiraci a impulsy pro společenskou diskusi o smrti, umírání, pohřbívání a vzpomínání u nás - podporujeme vnímání smrti jako přirozené součásti života, ke které můžeme zaujmout otevřený a odpovědný přístup. Proto nabízíme pravidelné prohlídky Lesa vzpomínek, které umožňují výběr památečního stromu předem a otevírají v rodinách diskusi o posledních přáních.“¹¹

Eco Funeral Trio tak reaguje na rostoucí úbytek pohřbů s obřadem. Snaží se o znovuvytvoření důležitého životního rituálu. Snaží se prolomit téma smrti jako tabu a připravit se na smrt svých blízkých i na tu svoji.

„V přírodě můžeme nahlédnout smrt vlídnějšíma očima, setkáváme ji jako přirozenou součást života. Smrt je také nedílnou součástí přírodních cyklů, dovoluje odejít tomu, co je staré, unavené či nemocné a uvolňuje tak místo novému životu.“¹²

O projektu jsem se doslechla před nějakou dobou z článku na internetu. V porovnání s ostatními státy jsme v přírodním pohřebnictví pozadu. I přes to jsem ráda že vzniklo první místo, které staví na myšlenkách ekologických pohřbů a na návratu k přírodě. O tom, že je Les vzpomínek úspěšný svědčí i to, že na stejných myšlenkách staví i další vznikající projekt.

2.3.2 Zenová zahrada

„Tento projekt připravuje Správa pražských hřbitovů buď v Malvazinkách nebo na Kotlářce. Přímo navazuje na úspěchy Lesa vzpomínek. Ten se nachází přímo v lese, v zarostlém háji. Některým pozůstalým vadí jistá divokost, vysoká tráva č ostružiny. Proto bude Zenová zahrada opravdu zahradou, která se bude upravovat.

Název Zenová zahrada má v lidech navodit pocit spočinutí a klidu. Klienti zde mohou své blízké pochovat v příjemném a nerušeném prostředí.

Od projektu se očekává stejná úspěšnost jako u Lesa vzpomínek. Vzniká hlavně proto, aby bylo vyhověno poptávce v této oblasti. I zde je důležitou složkou snaha o ekologičtější chování a podpora pohřebních rituálů.

---

¹¹ *Naše poslání* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://lesvzpominek.cz>

¹² *Prostor pro přírodu* [online]. [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://lesvzpominek.cz>

Začíná se také přemýšlet o možnosti zřízení hřbitova na louce, kde se v místě uložení popela zasadí nový strom.“ [5]

Je dobré vědět, že je poptávka a jsou tu organizace ochotné na ni reagovat. Myslím, že je to něco, co v České republice chybělo a je dobře, že ač pomalu, se toto odvětví začíná rozvíjet.

2.3.3 Ekologické rakve

I když není ekologické pohlížení na pohřby dosud plně rozšířeno, firma KOMES, spol. s.r.o. se touto problematikou začala zabývat již počátkem 90. let. Ekologické papírové rakve vyrábějí sourozenci Menouškoví v Praze.

„Po té, co jim byl v restituci navrácen dům v Chlumově ulici na Žižkově, začali uvažovat o tom, co s navráceným majetkem podniknou. V přízemí a dvorní přístavbě byly rozsáhlé výrobní prostory. Zvažovali o znovuzaložení truhlářské dílny, kterou zde původně měl jejich otec. Pan architekt Vladimír Kopecký jim předložil nápad, aby se zaměřili na výrobu rakví z recyklovaného papíru. Navštívili papírenský provoz, kde objevili pětinasobně vrstvenou lepenku, která co do pevnosti, nosnosti a odolnosti poškození vykazovala vynikající parametry. Nápad tedy začali rozvíjet. V roce 1993 si nechali vynález patentovat.

Použité materiály a množství zajišťují zanedbatelný vývin spalin a minimální dobu hoření. Rakev je vyrobena z vrstvené lepenky a recyklovaného sběrného papíru. Rakev není však čistě papírová, má dřevěnou konstrukci, která zajišťuje vyztužení. Povrchová úprava je prováděna vodou ředitelnými barvami.

Velká výhoda je ve váze. Běžná dřevěná rakev váží až 40 kg, oproti tomu papírová váží 10,5 kg. Protože ke spálení rakve není potřeba tak vysokého žehu, vznikne i mnohem méně emisí. Při spalování dřevěné rakve vznikne až 61,50 kg/m³ CO₂. U papírové je to pak 16,79 kg/m³ CO₂.“ [6]

Dnes má firma široký sortiment nabízející 36 druhů rakví. Jako základ mají šest barev a také vzory, které imitují dřevo. Povrchová úprava je nerozeznatelná od rakví klasických. V České republice se firma Komes začala rakvemi z papíru zabývat jako první, dnes mají značnou konkurenci. I přesto své výrobky vyváží do Belgie, Polska, Holandska a do Maďarska.

Zajímavé je zjištění, že jsou rakve ekologičtější i ekonomičtější. Jedna papírová rakev vyjde zhruba o třetinu levněji než rakev běžná. Rakev se dá použít pouze ke kremaci.

Obrázek 6: Ekologická rakev vyrobená z vrstvené lepenky

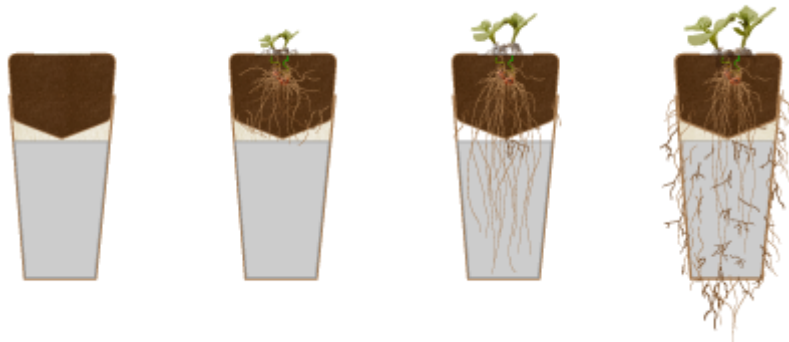
2.3.4 Bios Urna

„Každý strom žije, má duši a také obrovskou životodárnou sílu. V minulosti lidé tuto sílu dokázali využívat; měli své posvátné háje velkých dubů, buků či borovic, které mnohde působily také jako věštitry. Jakmile se lidé odebrali do posvátného háje či k posvátnému stromu a pod jejich mohutnými větvemi se uložili ke spánku, duchové stromů jim nabídli vyřešení jejich problému.“¹³

Na této myšlence je založen projekt Bios, který vznikl ve Španělsku. „Bios Urna je společnost, kterou založili dva bratři. Gerald a Roger Moliné věří, že design ve spojení s přírodou může změnit svět. Firma Bios nabízí ekologicky šetrné řešení pro nevyhnutelný odchod z tohoto světa. Za cíl si klade změnit způsob, jakým lidé vidí smrt. Není to úplný konec, ale je to možnost vrátit se k životu pomocí transformačního procesu v přírodě.“ [7] K tomu slouží ekologicky 100% rozložitelné pohřební urny. Ty jsou vyrobeny z celulózy a kompostované rašeliny. Každá obsahuje semínko stromu. Urna je rozdělena na dvě části. Ve spodní je obsažen popel zesnulého. V horní části je pak uloženo semínko. Na začátku strom roste izolován od popela. Nejprve se vezme hlína z místa, kde má být strom zasazen a vloží se do vrchní části k semínku. Celá urna se pak zasadí do země tak, aby vrchní část byla stejně s povrchem okolní půdy. Po určité době se začne materiál, z kterého je urna vyrobena, samovolně rozkládat a celá sestava včetně urny s popelem se stává součástí podloží a hnojivem pro strom.

---

¹³ *Povídání o stromech*[online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://urnabios.webnode.cz/ze-me/povidani-o-stromech/>

Obrázek 7: Proces růstu semínka v ekologické urně

Tento projekt je velice úspěšný, proto můžeme urnu vidět k dostání v různých zemích. Můžeme ji zakoupit i v České republice. Cena se pohybuje okolo 1400 Kč. Je ve dvou variantách, pro lidský a zvířecí popel. Ekologickou urnu můžeme získat se semínkem borovice, ginkgo biloby, javoru, dubu, jasanu či buku.

2. 4 Hodnocení

Všechny projekty a nápady zabývající se ekologickými pohřby staví na dvou hlavních myšlenkách. První staví na technologickém pokroku. Druhá na návratu ke skromnosti a citlivosti.

První je ekologická stránka věci. Dnes přibývá lidí, kterým není jedno, co bude s naší planetou. Proto se snaží chovat k přírodě šetrně a pokračují v tom i po své smrti. Snaží se nacházet nové dostupné alternativy. Proto se tímto problémem začínají zabývat i vědci. Zkoumají nové možnosti rychlého rozložení těl.

Druhou myšlenku rozvíjí hlavně lidé, kteří zakládají ekologické hřbitovy. Zkoumají nové možnosti pohřbů, které se ve své podstatě vrací do minulosti a snaží se přivést lidi k návratu k tradicím, řádnému rozloučení se zesnulým a překonání tématu smrti jako tabu. Spíše než o vědecký pokrok se jedná o návrat k užšímu kontaktu se zesnulým a lepšímu přijetí smrti jako součásti života. Dnes je běžné, aby člověk umíral mimo kruh své rodiny, po té je převezen pohřební službou, která se o vše týkající se pohřbu postará. Dnešní člověk tedy se smrtí nepřijde do kontaktu přímo. Dříve bylo vše jinak a o všechny náležitosti se starala rodina. Byl to rituál, který jim pomohl přijmout těžkou situaci. Tuto tradici se snaží zelené pohřby znovu oživit.

Na základě získaných informací je zjevné, že při každém ekologickém pohřbu jsou využívány materiály, které jsou rychle rozložitelné a nechávají za sebou co nejmenší stopu. Tato informace je velice důležitá pro celou podstatu mé bakalářské práce. Je nezbytné a důležité, aby byla vytvořena z čistých, přírodních a ekologických materiálů.

3 Téma smrti v umění

Ve výtvarném umění se zpracovávají veškerá témata, která provází lidstvo celým životem a ovlivňují je. Není tomu jinak ani u tématu umírání, smrti, pohřbívání či znovuzrození.

Do své práce jsem vybrala několik umělců, kteří mají s tímto tématem různé zkušenosti a odlišné pohledy na něj. Zpracovávají ho tak rozličnými způsoby. Ať se jedná o blízkost smrti v negativním smyslu, tak v pozitivním, kdy ji člověk přijme a využije ve svém životě a tvorbě.

3.1 Adriena Šimotová

Jedná se o Českou umělkyni, která se narodila v roce 1926 v Praze. Od roku 1940 do roku 1950 studovala na třech výtvarných školách - v soukromé grafické škole v Praze, Státní grafické škole v Praze a Vysoké uměleckoprůmyslové v Praze. Byla členkou umělecké skupiny UB 12. Několikrát navštívila Francii v rámci pracovních pobytů. Věnovala se také pedagogické činnosti na Mezinárodní letní umělecké akademii v Salcburku.

Co se týče tvorby, je rozptýl technik, které Adriena Šimotová využívá, obrovský. Podařilo se jí opustit klasické malířské techniky a tvoří intuitivně. Při práci s papírem jej vrství a protrhává, perforuje, mačká. Umění je pro ni cesta aby se poznala, bez ohledu na to, jestli patří do nějaké škatulky. *„Hlavně dělám, co mohu, abych se poznala. Celý život je cesta k sobě samé. A jestli jsem grafička nebo malířka, to také nevím, protože se takhle nevymezují. Hodně jsem dělala grafiku, ale grafičkou bych se nenazvala. Malovala jsem, ale to už je dávno. Asi jsem výtvarná umělkyně, i když umělkyně je protivné slovo.“¹⁴*

Celý život se věnovala různým formám umění. „Její umělecká tvorba je úzce svázána s jejím životním osudem. Zatímco v začátcích se ve velké míře věnovala krajinomalbě, později přešla k figurálním námětům a po smrti manžela a syna se zaměřila na práci s papírem a textilem, koláže a instalace.“ [8]

Právě životní osud Adrieny Šimotové byl pro mě hlavním důvodem pro to, abych se o její tvorbě ve své práci zmínila. Její život je úzce spojen se smrtí a odchodem jejích nejbližších. Téměř celý život prožila v totalitách. Dospívala během 2. světové války a nálety, které byly prakticky běžné, pro ni byli velice traumatické. Manžel Adrieny

---

¹⁴ HVÍŽDALA, Karel. *Stopy Adrieny Šimotové: tři dialogy s prologem a epilogem*. 1. vyd. Ilustroval Adriena ŠIMOTOVÁ. Praha: Máj, 2005, 15 s. ISBN 8073630133

Šimotové Jiří John zemřel ve věku 48 let. Velice mladý zemřel i její syn. Tyto zkušenosti se projeví v nasazení, se kterým pracovala i přímo v její tvorbě.

Jak sama říká, zkušenost se smrtí změnila jí samotnou i pohled na svět ve kterém žije. „Když zemřel můj manžel Jiří John, měla jsem pocit strašného osamění. Mí nejlepší přátelé, kteří se chovali skvěle, byli najednou zaskočeni: najednou nevěděli, kdo jsem. Alespoň jsem měla takový pocit. Já jsem se cestou k smrti mého muže, tím svědectvím smrti, úplně změnila. Smyslu pro transcendenci ve mně bylo mnohem méně. Blízky prožitek smrti mě změnil, a měla jsem někdy pocit, že jsem mezi starými přáteli sama.“¹⁵

Přímo směr její práce začala procházet přímou proměnou, když zemřel její jediný syn. *Vlastně po smrti svého syna, který zemřel v čtyřiatřiceti letech, jsem začala vyvolávat podoby těch, které již nemám. Nejdříve to byla rodina, pak mi dávní přátelé a někteří mrtví spolužáci. Když jsem své spolužáky ze školy měla jakoby vyvolané na desce, tak jsem s některými měla až smyslové zážitky: cítila jsem pach jejich šatů. Při takové práci přijdou momenty, kdy se jejich identita tak přiblíží, že už je to nebezpečné a dostanu strach. Bojím se a mám pocit, že a tu hranu nesmím, protože to už není náš úkol.“¹⁶*

Obrázek 8: Expresivní hlava, Adriane Šimotová

---

¹⁵ HVÍŽĎALA, Karel. *Stopy Adrieny Šimotové: tři dialogy s prologem a epilogem*. 1. vyd. Ilustroval Adriana ŠIMOTOVÁ. Praha: Máj, 2005, 35-36 s. ISBN 8073630133

¹⁶ HVÍŽĎALA, Karel. *Stopy Adrieny Šimotové: tři dialogy s prologem a epilogem*. 1. vyd. Ilustroval Adriana ŠIMOTOVÁ. Praha: Máj, 2005, 41-42 s. ISBN 8073630133

O velkém úspěchu a důležitosti jejích prací svědčí i ocenění, která během svého života obdržela. „V roce 1991 dokonce dostala vyznamenání Řádu za literaturu a umění francouzského ministra kultury. Po revoluci se dočkala ocenění i doma, když v roce 1997 převzala z roukou tehdejšího prezidenta Václava Havla medaili Za zásluhy. Roku 2005 obdržela i Cenu ministerstva kultury.“ [9]

Dílo Adrieny Šimotové znám už řadu let a je pro mě jednou z nejdůležitějších výtvarnic. Její dílo je mi velice sympatické svojí jemností a hlubokou podstatou.

3.2 Franko B

Franko B je jméno Italského umělce narozeného v roce 1960. Zabývá se hlavně performancemi, tedy uměleckým představením. Ve své tvorbě využívá různá média jako video či fotografie. „Franko B je instinktivní a přímý umělec, jeho jedinečné úvahy o sobě a o tom, co znamená být člověkem, jsou uznávány v praxi, která zahrnuje performance, instalace a sochařství.“ [10] Sochařství se věnuje do hloubky a jako externí vyučující působí např. Royal College of Art v Londýně, Central St Martins také v Londýně či New York University. V roce 2010 o něm vyšla již čtvrtá kniha.

Je znám hlavně jako krvácející umělec. Takto se do povědomí dostal díky jeho projektům I miss you či Oh lover boy. Tyto projekty jsou založeny na krvácení a porušením vlastního těla umělce.

„Využívá prvek krveprolití v téměř každém svém představení, poskytuje tam moderní kontext pro náboženské rituály, sexualitu, kontrolu či spotřebu.“ [10]

„Z roku 2000 je performance kdy Franko B chodil po dlouhé bílé látce natažené na zemi, po ruku mu stékala krev, která proudila z žil díky kanylám zavedeným do nich. Diváci mohli sledovat, jak jeho krev stéká dolů po jeho bílém těle. Délka jeho vystoupení se lišila podle jeho vytrvalosti a končila, když ztratil vědomí kvůli ztrátě krve.

Performance z roku 2001 s názvem Oh lover boy je představení, kdy si Franko B za pomoci lékařských asistentů nechal žiletkami naříznout žíly a po té si do nich nechal vložit kanyly. Pak si lehl na nakloněné bílé plátno, jeho vlastní krev tak mohla téct po podložce proudy dolů. Vznikl tak otisk jeho těla a krve na plátně.

Ač pasivně, jsou do vystoupení zapojeni i diváci. Ti si uvědomují, že vystupující krvácí z obou rukou současně. To vyvolává silné reakce jako je znechucení, ale ze všeho nejvíc bezmocnost a neschopnost, zabránění tomu nejhoršímu a nevyhnutelnému, tedy rychlé smrti. Ruce visí podél jeho těla, kaluže krve se tvoří u jeho nohou. Franko stojí

v póze, která je běžná v náboženském zobrazení, dlaně zdviženy vzhůru. Postupně upadá, jen ruce zůstávají vztaženy vzhůru. Obrys jeho těla na podkladu tvoří obraz. Suchý pigment na jeho těle se mísí s krví. Tělo působí mrtvě a je asistenty odneseno, tímto končí vystoupení.“ [11]

Obrázek 9: Franko B, performance I miss you

„Život a dílo Franka B se nachází někde mezi izolací a sváděním, shovívavostí a konfrontací, utrpením a erotikou, punkem a poezií. Jedná se o určitý druh schizofrenie. Ve své práci se snaží najít rovnováhu.“ [12]

Práce Franka B mě oslovila, jako většinu lidí, jistou brutalitou konanou na sobě samém. Krev pro mě symbolizuje život. To si Franko B uvědomuje a svým performance ukazuje na lidskou křehkost, když člověk o svoji krev přijde, znamená to smrt. Pro diváka je až nepříjemné, když sleduje člověka, který dobrovolně podstupuje ztrátu krve. Krve, která je pro každého důležitá. Je to také důvod, proč jsem se o tomto umělci zmínila ve své práci. Díky svým performance poukazuje na lidskou smrtelnost.

3.3 Joseph Beuys

Narodil se v roce 1921 v německém Krefeldu. Jedná se o německého performeru, sochaře, malíře, estetika, filozofa a teoretika umění, pedagoga Kunstakademie Düsseldorf. Ve svém mládí se Beuys umění nevěnoval. Studoval medicínu a chtěl se stát dětským lékařem. Umění jako takovému se začal věnovat po 2. světové válce, která mu přinesla blízký prožitek smrti. Začal navštěvovat Staatliche Kunstakademie v Düsseldorfu a to v roce 1947. V roce 1961 se zde stal vedoucím ateliéru monumentálního sochařství. Vzhledem k neshodám mezi ním a vedením akademie musel školu v roce 1972 opustit. Beuys ale dál pořádal přednášky a lekce.

Zásadním momentem v životě se pro něj stala situace, kdy byl sestřelen na krymské frontě. Změnila jeho pohled na vnímání světa. Stalo se tak za 2. světové války. „*Jako člen Hitlerjugend dobrovolně nastoupil do armády k letcům jednotek Luftwaffe. V roce 1944 byl sestřelen kdesi nad Krymem. Potud jednoznačné zprávy z bojiště. Pak původně oficiální verze o dvoutýdenním léčení v polním lazaretu ustupuje před archetypální silou jeho legendární verze s krymskými Tatary, kteří ho zachránili pomocí přírody a kouzel, respektive lojovými zábaly, plstí a zařikáváním. Odtud je třeba vinout nit porozumění jeho zálibě v používání loje a plstí a narážkám na postavu šamana.*“¹⁷

Plst a olej se tak stali hlavním materiálem, který používal Beuys v průběhu své umělecké kariéry. „*Podobně cenný materiál představuje pro Beuyse včelí vosk. Tuk a vosk, jsou pro něj ztělesněním onoho procesu transformace materiálu ze stavu teplého, tekutého a amorfního (chaos) do konečného stavu (forma), kdy materiál tuhne v geometrickou formu. Proces proměny tuku nebo vosku spuštěný přívodem tepla nazývá Beuys „tepelným procesem“, který má „evoluční“ charakter a skrze přítomnost myšlení začíná jako plastický proces.*“¹⁸ Nejznámější díla z tuku jsou Tuková židle a Tukový roh. Symbol tukového rohu se vyskytoval v mnoha dílech, které za svoji kariéru Beuys vytvořil.

„*Další Beuysův pracovní materiál, plst, je podobně jako tuk, vosk, nebo med organického charakteru, ostatně vyrábí se ze slisované zvířecí srsti. Pro Beuyase má plst zásadní „cenu“ díky pocitů, jež vzbuzuje, totiž bezpečí, izolace, zakrytí, uchování energie a tepla jako v „baterii“. I u tohoto materiálu je pro Beuyase důležitý tepelný princip.*“¹⁹

Práce s filcem byla pro tvorbu Beuyse typická. Nejznámější díla jsou Filcový oblek z roku 1970, Piano či Sáně z roku 1969. Právě tento projekt spojuje více věcí najednou. Na dřevěných saních jsou naskládány 3 věci. Velká filcová role, kus tuku a kapesní svítilna. Toto jsou podle Beuyse základní věci, které člověk potřebuje k přežití. Je to zdroj tepla,

---

¹⁷ *Joseph Beuys v Sovových mlýnech* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://www.advojka.cz/archiv/2006/35/nekolik-klicu-ke-konzerve>

¹⁸ REBMANN, Hellevi. *Neviditelná skulptura: (o Josephu Beuysovi)*. Přeložil Petr JOCHMANN. Praha: Votobia, 1998. Malá díla, 40-41 s. ISBN 8071983284

¹⁹ REBMANN, Hellevi. *Neviditelná skulptura: (o Josephu Beuysovi)*. Přeložil Petr JOCHMANN. Praha: Votobia, 1998. Malá díla, 44 s. ISBN 8071983284

potravy a světla. „*Ve své mnohovýznamnosti propojuje tento projekt antagonistické principy, v nichž předměty jako filc, tuk, a lampa mohou asociovat tepla a naproti tomu sáně asociují chlad.*“²⁰

Obrázek 10: Joseph Beuys, Saně

Ač v mládí byl členem Hitlerjugend a dobrovolně vstoupil do německé armády, po válce se jeho politický názor změnil. Začal být politicky aktivní a stal se zakládajícím členem Strany zelených. Jeho politické postoje se propojili s jeho postavením umělce. „*Mým úkolem, stejně jako úkolem umění je formovat společenské uspořádání podobným způsobem jako plastiku.*“²¹

Toto je také základní myšlenka jeho projektu Zalesnění města namísto městské správy. 7000 dubů. Jedná se o akci, kdy na Mezinárodní výstavě Documenta v Kassalu, která se konala v roce 1982, Beuys vysadil v celém městě 7000 stromů - konkrétně dubů. U každého stromu pak byl položen čedičový kámen. Tímto projektem, trvajícím pět let, propojil umění s ekologií, tedy novým životem.

---

²⁰ BEUYS, Joseph. *Joseph Beuys: 1921-1986*. Praha: Museum Kampa - Nadace Jana a Medy Mládkových, 2006, 16 s. ISBN 80-239-7363-0

²¹ REBMANN, Hellevi. *Neviditelná skulptura: (o Josephu Beuysovi)*. Přeložil Petr JOCHMANN. Praha: Votobia, 1998. Malá díla, 13 s. ISBN 8071983284

Joseph Beuys mě svojí tvorbou zaujal již před několika lety. Ač je v České republice takřka neznámý, v Německu je velice populární. Velmi zajímavý je i fakt, že v roce 1942 přijel do Hradce Králové. Do města, ve kterém několik let žil a účastnil se zde výcviku palubního radiotelegrafisty.

Velice mě nadchl jeho přístup k umění a různá performance, která jsou ojedinělá. Jako studentka textilní tvorby jsem byla velice zaujata materiály, které využívá. Jedná se především o plst. To je také hlavní důvod, proč jsem ho zařadila do své práce. Jde o člověka, který měl prožitek smrti a dokázal ho využít ve své tvorbě více než zajímavým způsobem.

3.4 Pablo Amaringo

Celá tvorba Pabla Amaringa byla ovlivněna užíváním rostliny ayahuasci. Abychom mohli jeho díla lépe pochopit, vysvětlím nejprve, o co se jedná.

Ayahuasca neboli liány smrti. Jedná se o odvar z listů rostlin obsahující látky, které mají halucinogenní účinky. Konkrétně DMT. Je to druh liány, kterou domorodí Jihoameričané používají několik generací jako prostředek k léčení bolesti, závislosti, traumat, psychických potíží, nevyjádřených emocí či úzkosti. Lidé za pomoci změněného stavu vědomí, které doprovází zkušený curandero neboli šaman, dosahují osobního růstu. Jedná se o rituál, při kterém člověk může nahlédnout do svého nitra, jde o duchovní prožitek. Člověk může pochopit smysl života, podstatu vesmíru či najít novou naději. Může dojít k jakémusi znovuzrození mysli člověka.

„Někteří účastníci hovoří zdánlivě cizími jazyky (glosonálie), jiní sou přesvědčeni o tom, že zemřou, a mohou prožít i jakousi symbolickou smrt nebo setkání se zdánlivě zlými bytostmi nebo stvůrami, od nichž jim hrozí sežrán; někdy prožívají zážitek, kdy jsou jim usekány údy nebo jsou rozsekáni na nespočet kousků.“²²

Hlavním důvodem, proč se o této rostlině ve své práci zmiňuji, je ten, že změněný stav vědomí mnohým pacientům přinesl blízkost či prožitek smrti. Je až neuvěřitelné, kolika lidem tento zážitek pomohl k lepšímu pochopení světa a sama sebe. Podle různých výzkumů se tedy jedná o pozitivní zkušenost.

---

²² STRASSMAN, Rick. *Vnitřní cesty do vnějšího vesmíru: cesty do jiných světů prostřednictvím psychedelik a dalších spirituálních technik*. Praha: Dybbuk, 2010, 152-153 s. ISBN 9788074380303

„Konkrétní obsah je obrazem vnitřního světa pacientů, ačkoliv zde nacházíme i některé všeobecné společné motivy, jako jsou obrazy hada, jaguára, amazonského říčního delfína nebo orla. Dále se opakovaně objevuje i tematika návštěvy vzdálených měst se sofistikovanou architekturou, nebo podvodních měst a návštěvy nemocnice, kde je člověk léčen nebo vyučován léčitelským schopnostem.“²³

Vzhledem k tomu, že lidé mají po požití ayahuasci podobné vize, jsou i díla, která tvoří, podobná jak v motivech, barevnosti, tak v provedení. Tímto tématem se zabývají malíři Alexandre Segrégio, Ronald Rivera, Simon Haiduk či ž zmíněný Pablo Amaringo.

Ze všech zmíněných jsem si vybrala Pabla Amaringa. Jde o malíře, který pochází z Peru a narodil se v roce 1938. Vybrala jsem si ho především pro to, že se jedná o malíře, který se uměním nezabýval od mládí, ale dostal se k němu přes své původní zaměření. Věnoval lékařství pomocí ayahuasci a byl curanderem. Člověkem, který doprovází pacienty a pomáhá jim při změněném stavu vědomí. Tento fakt velice ovlivnil jeho cestu k umění. „Paul Amaringo se vyučil se curanderem v Amazonii, léčil jak sebe, tak ostatní. V roce 1977 se však rozhodl stát malířem a stal se také učitelem výtvarné výchovy na Usko Ayar school v Pucallpa.“ [13]

Škola Usko Ayar byla založena 15. června 1988 v Peru ve městě Pucallpa. Založil ji právě Pablo Amaringo ve spolupráci s kolumbijským antropologem Luisem Eduardem Lunou. Jedná se o neziskovou instituci pro každého, kdo se chce naučit malbu. Veškeré náklady školy jsou hrazeny z prodeje obrazů. Je zde spojeno umění a životní filosofie prostřednictvím umění předat studentům morální hodnoty a uchování tradic původních obyvatel Amazonie.

Pablo Amaringo se věnoval především malbě. Všechna jeho díla mají základ v jeho šamanských vizích. Ty k němu přicházeli během dlouholetého období, kdy byl curanderem. Svě vize pak měnil v obrazy. V jeho obrazech je možné se často setkat s motivy růžových říčních delfínů, amazonských ptáků, andělů, duchů, mimozemských bytostí a také samotné amazonské krajiny. Všechny tyto motivy jsou malovány ve složitých barevných kombinacích v pestrých barvách, které vycházejí z fauny a flóry Amazonie.

---

²³ KAVENSKÁ, Veronika. *Tradiční medicína Jižní Ameriky a její využití v psychoterapii*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 64 s. ISBN 9788024433400

Obrázek 11: Pablo Amaringo, Ondas de la ayahuasca

Přišlo mi důležité se o Pablovi Amaringovi ve své práci zmínit. Hlavním důvodem je pozitivní náhled na možný prožitek smrti, který umožňuje životní filozofie, kterou vyznává. Proto jsou zde podrobněji uvedeny i informace o ayahuasce, liáně smrti. Celý základ této filozofie mi přijde velice blízký tím, že se jedná o spojení s přírodou a možností učit se od ní. Přesně to by se lidé měli zaměřit, spojit se s přírodou během svého života i po něm.

3.5. Hodnocení

Pro moji práci bylo velice důležité a užitečné seznámit se s možností pojetí smrti a umírání. Zde jsem uvedla čtyři umělce, kteří mě velice zaujali svojí tvorbou. Ač se každý z nich zabývá uvedeným tématem, každý z těchto umělců má k tomuto tématu velice zajímavý postoj. Přijde mi obohacující různorodost, které si zde můžeme povšimnout. Od křehkého díla Adrieny Šimotové, přes performance Josepha Beyuse, kde můžeme být procesem umírání svědky. Joseph Beyuse, který měl blízký prožitek smrti kvůli válce, ve které bojoval, až po možnost osobního rozvoje díky faktu, že smrt symbolicky prožiji a můžu se s ní tak smířit.

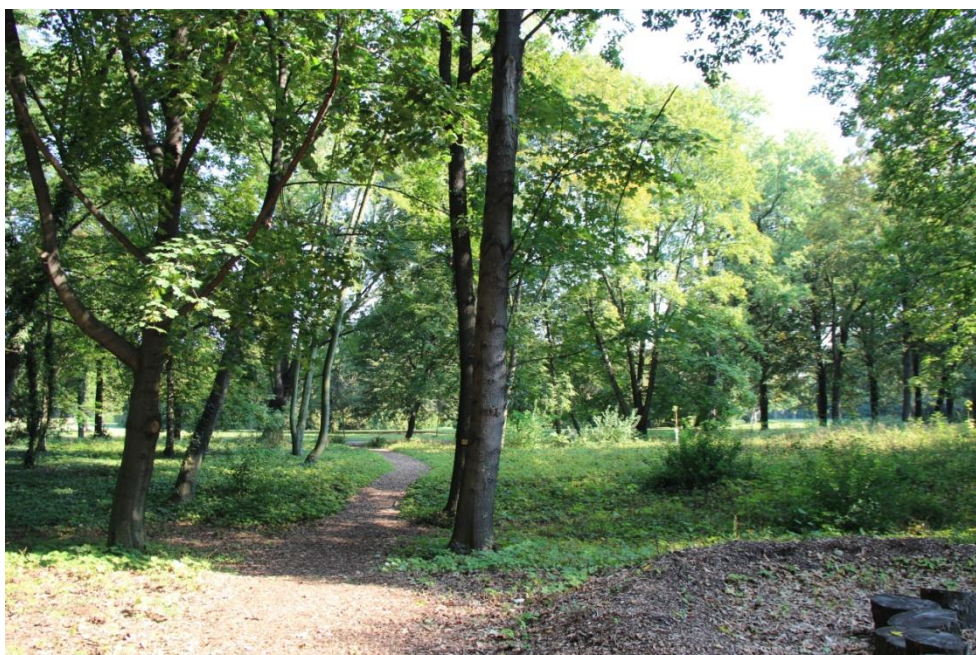
4 Proces navrhování roucha

Téma pohřbívání a smrti jsem si vybrala z mnoha důvodů. Jednalo se o několik ztrát mých blízkých v mém životě. To pro mě bylo důležitým bodem, abych se začala zajímat o způsoby pohřbívání. O způsoby a zvyklosti již zažitě a jejich alternativy. Na ekologických pohřbech je pro mě velice příjemný fakt, že jsou založeny na smíření se smrtí, návratu k přírodě a ke kořenům. Proto jsem se rozhodla, že touto formou budu vytvářet svoji práci.

Pojetí tohoto tématu mi nabídlo celou řadu možností. Ekologické pohřbívání má základ v používání dobře a rychle rozložitelných materiálů. Možné využitelné materiály pro práci jsou nesčetné. Ať se jedná o papír, proutí, dřevo nebo o velké množství textilních vláken.

Textil je důležitý a užitečný pro každého člověka. Pro mě osobně se jedná o materiál, který studuji od střední školy a stále je tématem, který mě oslovuje. Po prozkoumání možností, které mi ekologické pohřbívání nabízí, jsem vytvořila návrhy, které propojují textilní tvorbu a ekologický způsob pochování nebožtíka.

Jako hlavní inspiraci jsem si vzala strom. Mnohé projekty jsou založeny právě na této rostlině. Ať je to Capsula Mundi, kde je tělo uloženo pod kořeny stromů, nebo Bios Urna, kdy popel uložen do země se semínkem stromu. Důležitý je také Les vzpomínek, první český lesní hřbitov. Proto se pro mě strom stal jistým symbolem, který evokuje návrat k přírodě a spojení s ní.

Obrázek 12: Strom

Jelikož mě k tématu pohřebních rouch a rubášů dovedla knížka *Sto roků samoty* od Gabriela Garcíi Márqueze, rozhodla jsem se, že každý návrh bude inspirován a pojmenován po jedné postavě tohoto románu.

4.1 Úrsula

Úrsula Buendía je postava nacházející se v téměř celé knize, která pojednává o několika generacích. Je to archetyp mateřskosti a péče o rodinné zázemí. Proto bude tento návrh vycházet z kořenů stromů, které symbolizují rodinné kořeny.

Obrázek 13: Kořeny stromů

Textilní technika, kterou se bude tento návrh zpracovávat je výšivka. Veškerý motiv kořenů bude vyšitý a bude volně přecházet do provazů, kterými bude obal svázán po stranách. Lidské tělo by bylo položeno rovně na zádech.

Obrázek 14: Ursúla, návrh

4.2 Remedios

Postava Remedios má v knize zvláštní místo. To proto, že se jedná o dívku, která se nenarodila pro tento svět a jako mladá dívka se za nevyjasněných okolností jednoho dne vznesla a vstoupila do nebe. Tuto lehkost bytí pro mě symbolizují semínka javoru. Ty se díky lístku, který s nimi vyroste, po uzrání pomalu snášejí k zemi v jemném letu, který připomíná let Remedios.

Obrázek 15: Plod javoru

Lidské tělo bude schouleno v poloze plodu a umístěno v zemi, stejně jako semínko stromu. Zabalené v textilním obalu, ten bude dotvářen pomocí textilního tisku.

Obrázek 16: Remedios, návrh

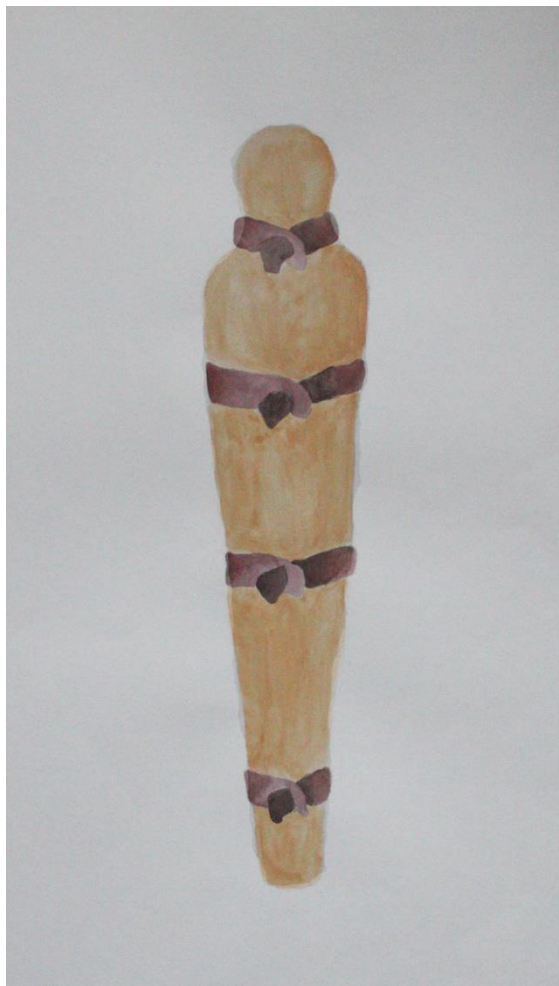
4.3 Amaranta

Jedná se o bezdětnou ženu, která celý život strávila sama. Věrně se starala a vychovala děti svých sourozenců a pak i jejich děti. Stejně jako kmen stromu i ona pevně stála a dokázala vyřešit každou situaci.

Obrázek 17: Kmeny

Tak jako kmen stromu bude tělo rovné a v několika místech převázáno pásy, které připomínají suky. Návrh bude vytvořen v technice tkaní. Tělo leží podélně a je na čtyřech místech svázáno tkanými pásy, které tkaninu upevní.

Obrázek 18: Amaranta, návrh

Ze všech tří návrhů jsem se rozhodla pro návrh Amaranta. Hlavním důvodem je fakt, že už samotná tkanina bude mnou vyrobená. Při výšivce by bylo potřeba zvolit jinou variantu získání základní tkaniny. Samotný proces výroby tkaniny je velice důležitý pro návrat k tradiční výrobě. Důležitá je i jednoduchost a praktičnost celého rubáše. Vychází tak z celé myšlenky zelených pohřbů, kdy se tělo uloží do země ve skromnosti a navrátí se zpět k přírodě. Ze všech možných pojetí odchodu člověka a vyrovnání se se smrtí jako takovou je návrat zpět k přírodě pro mě nejbližší.

Velkou část podílu na výsledném vyznění práce má barevnost. Je velice důležité, aby se zalíbila a navodila pocit jemnosti, která na člověka působí, když je v přírodě.

Barevnost bude v jemných odstínech, aby se navodil klidným a harmonickým dojmem. Základní tkanina bude vytvořena v přírodní barvě příze. Aby se dosáhlo jisté zdobnosti, budou pásy barevně vzorované. Neutrální barva základní tkaniny nechá krásně vyniknout pásy, které jsou vzorované.

Základní tkanina je tvořena jednoduchou geometrickou formou, která je inspirována krajinou, lomená linka je typická pro přírodu, ať už se jedná o louky, lesy nebo linii větví jehličnanů.

Obrázek 19: Návrh tkaniny

Neutrální čistá plocha základní tkaniny je jemně vzorovaná pomocí zvolené vazby. Bude se jednat o lomený kepr, který vytváří jemný reliéfní vzor. Tkanina tak bude vzorovaná pomocí světla, které na ni dopadá.

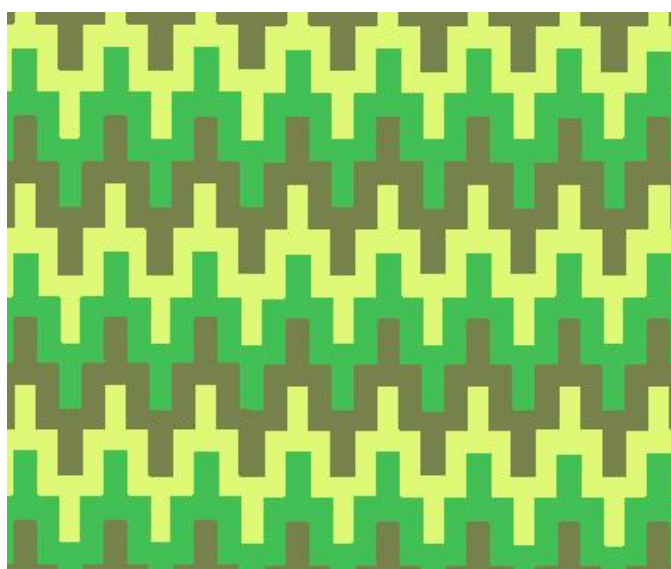

Obrázek 20: Detail vytvořené tkaniny

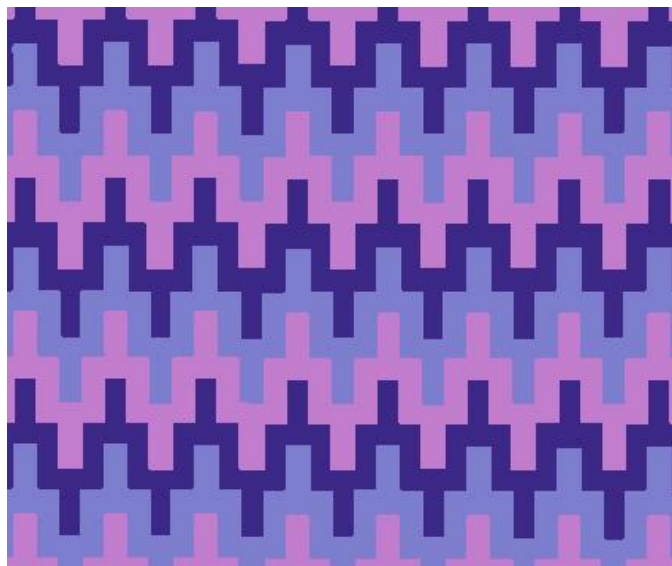
Pásy, které slouží k upevnění tkaniny, budou vzorovány. Vzor bude také v lomených nuancích, aby korespondoval se základní tkaninou a nevznikal zde kontrast. Inspiraci barev jsem našla v přírodě. Každý návrh vychází z jiného přírodního kontextu. Využití barevných kombinací navozují pocit jisté zdobnosti.

První návrh je inspirován jarní loukou, která se začíná zelenat a probouzí se na ni nový život. Využité odstíny barev vychází z trávy, která začíná růst a odstínů hnědé, která evokuje ještě neobdělávanou půdu.

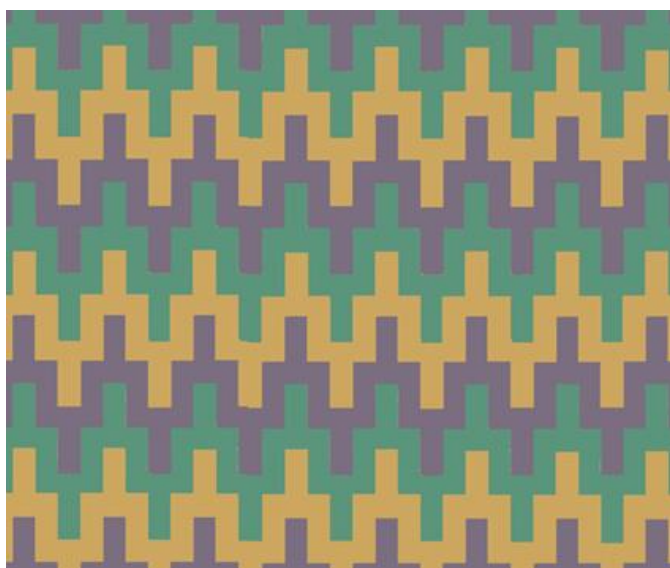
Obrázek 21: Návrh 1

U druhého návrhu jsem využila škálu barev do modra, vycházejí z oblohy. Jedná se o odstíny barev, které můžeme zahlédnout během slunného dne, při západu slunce, nebo v noci.

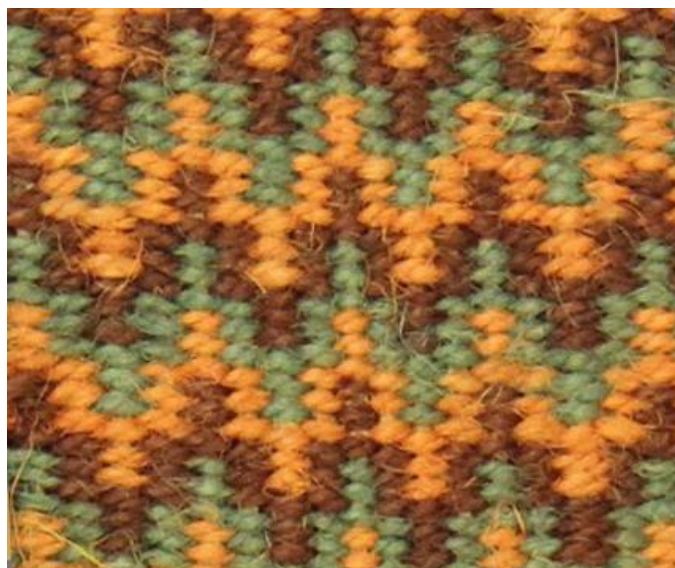

Obrázek 22: Návrh 2

Třetí a poslední návrh vychází ze tří doplňkových barev. Fialové, zelené a oranžové. Tyto barvy můžeme najít na letní louce, může se jednat o zvonečky, pomněnky, šťovík či vřes.

Obrázek 23: Návrh 3

Obrázek 24: Detail vytvořeného vzoru

5 Technická dokumentace

Technická dokumentace je rozdělena na dvě části. První je zaměřena na výrobu základní plošné textilie, která bude sloužit jako rubáš. Druhá pak na výrobu ozdobného pásu. Základní tkanina bude vytvořena ze sisalu, pásy pak z juty. Jedná se o přírodní materiály, které odpovídají ekologickým pohřbům.

5.1 Základní tkanina

Základní tkanina bude utkána ze sisalové příze v její přírodní barvě, proto není nutné barvení.

Sisalové vlákno se získává z Agave sisalové, což je rostlina nenáročná na pěstování. Rostlina původem z Mexika je dnes rozšířena v Africe i Asii. Z jedné rostliny se dá vytvořit až 5,5 kg sisalového vlákna. Ta se získávají z jejích dlouhých listů, které dosahují až dvou metrů.

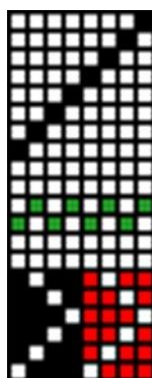
Většina sisalových přízí se zpracovává na lana, šňůry a provazy. Pro svou pevnost mají značné využití především v zemědělství a námořnictví. Sisalová vlákna se využívají také v automobilovém průmyslu či pro svůj vysoký obsah celulózy v průmyslu papírenském. Zajímavostí je, že z rostliny Agave se vyrábí pálenka podobná tequile.

Tkát budeme na osmi-listovém tkalcovském stavu, který je široký jeden metr. Proto je potřeba utkat tři kusy dlouhé dva metry. Ty se nakonec spojí do jednoho velkého kusu, který bude široký 230 cm.

5.1.1 Pomůcky

Snovadlo, tkací stav, tkalcovská jehla, krejčovský metr, nůžky, háček

5.1.2 Technická vzornice

Obrázek 25: Technická vzornice pro hrotový kepr

5.1.3 Příprava osnovy

Abychom získali 6 m tkaniny, musíme si na stav připravit 7 m osnovy. Budeme navinovat (snovat) 132 osnovních nití.

Snovadlo

Snovadlo slouží k přípravě osnovních nití, které se pak navinou na tkalcovský stav. Na začátek snovadla se upevní příze, která se dále navádí na druhou stranu. Zde se uchytí a podle potřeby se vrací buď na začátek, nebo ji navádíme níže, kde ji zachytíme o další kolík. Tím získáme delší návod. Snovadlo je široké jeden metr. K dosažení délky 7 m bude příze zachycena na sedmi kolících a po té ji vedeme zpátky k začátku. Na vrchu snovadla je potřeba dodržet osnovní kříž a to přes dva kolíky, které se tu nacházejí.

Obrázek 26: Snovadlo

Sundávání osnovy ze snovadla, upevnění na stav

Abychom zachovali vzniklý kříž v místě křížení, všechny horní nitě u prvního bodu svážeme dohromady. To samé uděláme i u bodu druhého.

Připravené příze uchopíme na konci snovadla a sejmeme je. Od konce začneme vytvářet copánek. Celé přadeno přeneseme ke tkalcovskému stavu. Z osnovního válu odejmeme železnou tyč, kterou provlečeme začátkem přadena a vrátíme na vál, kde ji pomocí železných háčků upevníme.

Obrázek 27: Upevnění osnovy na stav

Vyrovnavání nití

Je potřeba, aby všechny nitě byly správně vyrovnány a to z toho důvodu, aby se v dalších krocích necuchaly. Nitě vedeme od osnovního válu směrem dopředu. Procházejí přes hřeben kde jsou hřebíky, mezi ně je musíme postupně pokládat tak, aby za sebou šly postupně a všechny se vyrovnaly.

Obrázek 28: Vyrovnané nití

Osnovní kříž

Tam, kde jsme si na snovadle zavázali kříž, aby se nerozpadl, nyní provlékneme křížové činky. Nitě se rozdělí na sudé a liché a při tkaní se nebudou motat.

Obrázek 29: Osnovní kříž

Navinutí na osnovní vál

K tomuto kroku je potřeba dvou lidí. Jeden točí osnovním válem a musí nitě opatrně prokládat papírem, aby se osnova nezamotala. Druhý člověk drží osnovu napnutou a pomalu rozplétá osnovu. Musí dávat pozor, aby se nitě nezamotaly. Musí také udržovat nitě v napnutém stavu a to všechny stejně, aby při tkaní byla osnova rovnoměrně napnutá.

Navádění do nitěnek

Abychom měli všechny nitě navedeny správně, musíme si najít prostřední nit a navést ji do prostřední nitěnky prvního listu (první list je nejdál od tkalce). Každou nit navádíme do listů. Od prvního až do osmého listu. Je potřeba dbát velké opatrnosti, aby nit byla postupně navedena do každého listu. Jestli se nějaký list vynechá nebo se nitě přehodí, bude nám při tkaní vznikat chyba.

Obrázek 30: Návod do nitěnek

Navádění do paprsku

Paprsek slouží k přiřazení útku ke tkanině a je potřeba, aby jím procházely všechny osnovní nitě. Opět najdeme střed a pomocí háčku budeme protahovat osnovu přes paprsek. Postupně a opatrně tak, aby se nitě nezkřížily.

Obrázek 31: Návod nití do paprsku

Upevnění ke zbožovému válu

Ke zbožovému válu je upevněna tkanina dlouhá 1 m, na jejím konci je železná tyč. K ní připevníme konce osnovních nití. Každé čtyři nitě k sobě svážeme pomocí uzlu (omotáme kolem tyče ze shora dolů, rozdělíme je do dvojic a svážeme uzlem). Když jsme si jistí, že jsou všechny osnovní nitě stejně napnuté, můžeme začít tkát.

5.1.4 Vlastní tkaní

Ke tkaní využíváme osmilistý tkalcovský stav. Podle technické vzornice víme, že budeme tkát čtyřvazný hrotový kepr.

Po ujištění, že je osnova dostatečně napnutá, můžeme začít tkát. Nejprve utkáme 5 cm plátna jako zatkávku. Tkáme tak, že zvedneme první a pátý list. Vzniklým prošlupem prohodíme útek, který máme na tkalcovské jehle. Zkontrolujeme, jestli jsou správně utahené kraje, listy vrátíme na původní místo a útek přirazíme paprskem. Poté, co je paprsek na původním místě, zvedneme druhý a šestý list. Proces vkládání útku je stejný. Dále zvedneme třetí a sedmý list. Jako poslední zvedneme čtvrtý a osmý list. Abychom dosáhli efektu hrotového kepru, zvedáme listy v opačném pořadí.

Proces tkaní se stále opakuje. Po utkání 15 cm musíme hotovou tkaninu posunout na zbožový vál, abychom měli dostatek místa na další tkaní. Nejprve musíme uvolnit osnovní nitě, potom se začne otáčet zbožovým válem. Tkanina se na něj začne namotávat a v místě tkaní budeme mít opět připravené volné nitě.

Po utkání dvou metrů kepru utkáme 5 cm zatkávky v plátnové vazbě, vložíme 10 cm široký karton a začneme tkát zatkávku pro další část. Celkem utkáme tři dvoumetrové části.

5.1.5 Dokončovací práce

Abychom mohli tkaninu dále zpracovat, nejprve ji musíme sundat ze stavu. Deset cm od konce tkaniny přestříháme osnovní nitě. Aby se tkanina nerozpadla, vždy každé čtyři nitě svážeme k sobě. To samé uděláme i na druhé straně, kde tkaninu odvážeme ze zbožového válu. V místě umístěného kartonu osnovní nitě přestříháme, vypáříme zatkávku a osnovní nitě zauzlíčujeme.

Je potřeba, aby se všechny tři části spojily v jeden celek. Proto k sobě přiložíme dvě tkaniny lícovou stranou a kraje sešijeme zpátečním stehem. Z rubové strany přiložíme přečnickující část ke straně a s pomocí jehly přišijeme. Zároveň kraje tkaniny prošíváme, aby se zpevnila. Takto připojíme i poslední část.

Osnovní kraje tkaniny, které jsou zauzlíčkové, zahneme a zašijeme tak, aby uzlíčky byly schované. Pro lepší pevnost krajů se v šíři 2 cm všije příze.

5.2 Pásky

Pásky jsou potřeba k tomu, aby na čtyřech místech zpevnili tělo obalené základní tkaninou. Na jejich výrobu využijeme jutové příze.

Jutové textilní vlákno se získává z různých druhů jutovníků. Těmto rostlinám se nejvíce daří v tropických podmínkách. Dnes patří k největším výrobcům ve světě Indie, kde se jutovník pěstuje na výrobu. Zde se z juty vyrábělo oblečení pro nejchudší vesničany už v 16. století. Jutové vlákno se dříve zpracovávalo i v Evropě a v USA.

Jedná se o bylinu dva až čtyři metry vysokou. Vlákno se získává ze stonku stejně jako u našeho lnu. Jutové vlákno není pevné, ale pro svou nízkou cenu se používá na výrobu pytlů, lan, provazů či pro osnovu při tkaní koberců.

K tomu, abychom dosáhli požadovaného vzoru, využijeme tkalcovskou techniku Krokbragd. „Krokbragd je tradiční skandinávská tkalcovská technika. Nejčastěji se vyskytuje ve Švédsku a Norsku. Jedná se o útkovou tkaninu, která je oboustranná. Při tkaní je možné využít více barev útku a dosáhnout tak zajímavého vzorování. Vzor je pouze na lícové straně. K výrobě je potřeba velice pevná osnova. Celkově má technika Krokbragd velkou odolnost a pevnost. Tkaniny se využívaly zejména na přikrývky, tapisérie či jako koberce.“ [14]

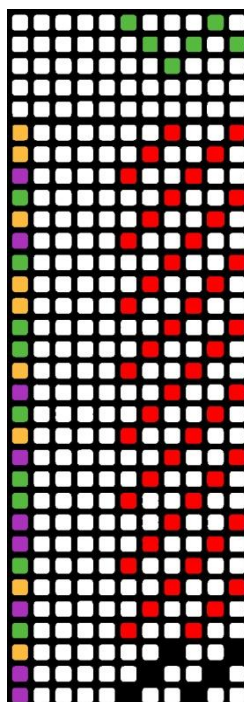

Obrázek 32: Ukázka techniky Krokbrad

5.2.1 Pomůcky

Snovadlo, tkací stav, tkalcovská jehla, krejčovský metr, nůžky, háček, hrnec, textilní barvy Duha (modrá, žlutá, červená), sůl, ocet

5.2.2 Technická vzornice

Obrázek 33: Technická vzornice pro tkalcovskou techniku Krokbragd

5.2.3 Příprava osnovy

Abychom získali 5 m tkaniny, musíme si na stav připravit 6 m osnovy. Budeme navinovat 20 nití, což nám dá šíři osmi cm. Dostava osnovy činí 2-3 n/cm.

Osnovu připravíme stejným způsobem jako při předchozím tkaní. Jediná výjimka nastane v bodě navádění do nitěnek. Vzhledem k použité technice budeme navádět zpátečním návodem do tří listů.

5.2.4 Příprava útku

V útkové soustavě je potřeba využít tři barvy. Abychom našli nejlepší odstíny, tak je potřeba vytvořit vzorník barev. K tomu použijeme textilní barvy Duha. Podle návodu si připravíme barevnou lázeň. Mícháním různých poměrů třech základních barev (modré, červené, žluté), jsme získali 15 odstínů.

Obrázek 34: Vzornice obarvené příze

Vybrané tři odstíny namícháme v hrnci s 20 l vody. V této lázni, podle návodu na obale, obarvíme připravený materiál. Barvicí lázeň je připravena z 20 l vody a 30 g barviva. Materiál pak vložíme do vody smíchané s octem, aby se barvivo ustálilo. Pak materiál propláchneme v čisté vodě a dáme řádně vysušit. Přízi po té smotáme do klubíček.

Obrázek 35: Obarvená příze připravená ke tkaní

5.2.5. Vlastní tkaní

Tkáme čtyři pásy. Dva jsou dlouhé 144 cm. Druhé dva 88 cm.

Abychom docílili požadovaného vzoru, použijeme techniku Krokbragd. Jedná se o techniku víceútkového tkaní. Budeme tkát se třemi přízemi najednou, prošlupem se však prohazuje vždy jen jeden útek.

Stejně jako v předchozím bodě zkontrolujeme, zda je osnova dostatečně napnutá. Poté utkáme zatkávku dlouhou 5 cm. Tkáme v keprové vazbě, barevný útek prohazujeme vždy podle technické vzornice. Jelikož se jedná o tkaninu širokou 8 cm, je potřeba dbát zejména o to, aby kraje byly dostatečně utaženy. Ne však moc, aby se tkanina nezužovala. Po utkání pěti cm vzoru je potřeba, aby byl uprostřed tkaniny otvor. Proto se bude tkát tak, že se najednou prohazují dva útky. Neprohodí se však celou tkaninou, ale setkají se uprostřed. Od prostředka se pak budou prohazovat na původní stranu. Tímto způsobem vytvoříme 10 cm. Abychom otvor ukončili, následující útek prohodíme od jednoho kraje k druhému a pak dále pokračujeme ve tkaní normálním způsobem.

Při tkaní vzniklou tkaninu posouváme stejně, jako v předchozím případě. Po utkání pásu vytvoříme 5 cm zatkávky a sundáváme také stejným způsobem.

Obrázek 36: Tkaní

5.2.6 Dokončovací práce

I v tomto bodě postupujeme stejně jako při tkaní základní tkaniny. Po sundání tkaniny ze stavu zauzlíčujeme okraje, aby se tkaniny nerozpadla. Osnovní nitě ustříhneme 8 cm od konce tkaniny a vzniknou tak střapce.

6 Fotodokumentace

Ukázka zabalení těla do pohřebního obalu Amaranta.

Obrázek 37: Připravený materiál

Obrázek 38: Proces balení těla 1

Obrázek 39: Proces balení těla 2

Obrázek 40: Proces balení těla 3

Obrázek 41: Proces balení těla 4

Obrázek 42: Proces balení těla 5

Obrázek 43: Proces balení těla 6

Obrázek 44: Proces balení těla 7

Obrázek 45: Proces balení těla 8

Obrázek 46: Dokončení procesu balení těla

Obrázek 47: Dokončení procesu balení těla 2

Závěr

Po úvaze, jakým tématem se budu v práci zabývat, se ke mně náhodou dostala informace o možnostech ekologického pohřbívání. Rozhodla jsem se o tomto tématu dále informovat a zpracovat ho. V první části bakalářské práce se proto zabývám podstatou ekologických pohřbů, jejich rozšířením ve světě a možnosti jejich využití v České republice. Ze začátku jsem nevěděla, jak rozšířené a do jisté míry populární tyto pohřby jsou. Zpracováním informací o tomto tématu jsem postupně získala dost podkladů pro to, abych mohla sama vyrobit roucho, které by odpovídalo zeleným pohřbům.

V druhé části bylo mým cílem zhotovit pohřební roucho vhodné pro ekologické pohřby. Tento cíl jsem splnila. Na výrobu jsem použila přírodní materiály, které se v zemi snadno rozloží. Základní tkanina, do které se tělo zabalí, je utkána ve vazbě hrotového kepru. Pásky, které tkaninu upevní k tělu, jsou utkány v technice Krokbragd. Pomocí této techniky vznikly vzorované pásky, které dodají práci zdobnost.

Tvorba této bakalářské práce mi přinesla mnoho nových informací o celkovém ekologickém uvažování lidí po celé planetě. Ekologické pohřebnictví jako takové vzniklo ve Velké Británii v 90. letech. Za poměrně krátkou dobu si získalo velkou oblibu po celém světě. Začali se zřizovat zelené hřbitovy a mnoho lidí, jak vědců, tak designérů, se začalo touto tematikou zabývat. To dokazuje, že lidem není úplně jedno, v jakém stavu se nachází naše planeta a snaží se každou troškou zlepšit svou ekologickou stopu, která tu po každém zůstává. Je až neuvěřitelné, z kolika možností si v dnešní době může zákazník vybrat. Ať už jde o pořízení nejrůznějších druhů rakví a uren, nebo o nových možnostech rozložení lidských ostatků.

Ač v České republice nejsou ekologické pohřby běžné, je milé zjistit, že i zde se najdou iniciativní lidé, kteří zakládají ekologické hřbitovy. Jak je v práci uvedeno, je o ně i u nás zájem. Ne tak značný, hlavně z toho důvodu, že lidé nemají povědomí o možnostech, které mohou využít. Proto přenechávají veškeré starosti na pohřební službě, která vše zařídí klasickým způsobem.

Jsem ráda, že jsem se rozhodla zpracovat právě toto téma. Přineslo mi nejen mnoho nových poznatků v oblasti ekologie a pohřebnictví, ale také vědomost o tom, jak je pohřební rituál potřebný. Je důležité, aby smrt a odchod člověka měl stejnou váhu jako ostatní rituály v lidském životě, aby se na ni jedinec připravil a přijal ji jako součást života.

SEZNAM CITACÍ

¹ GARCÍA MÁRQUEZ, Gabriel. *Sto roků samoty*. Vyd. 2. Přeložil Vladimír MEDEK. Praha: Odeon, 1980. Klub čtenářů (Odeon). 247 s. ISBN 60522856.

² *Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích: Díl 3. M-R*. 1. vydání. Praha: Nakladatelský dům OP, 1997. 740 s. ISBN 80-85841-35-5

³ STEJSKAL, David a ŠEJVL, Jaroslav. *Pohřbívání a hřbitovy*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 157 s. ISBN 978-80-7357-680-6

⁴ NAVRÁTILOVÁ, Alexandra. *Narození a smrt v české lidové kultuře*. Praha: Vyšehrad, 2004, 225 s. ISBN 80-7021-397-3

⁵ STEJSKAL, David a ŠEJVL, Jaroslav. *Pohřbívání a hřbitovy*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 271 s. ISBN 978-80-7357-680-6

⁶ NAVRÁTILOVÁ, Alexandra. *Narození a smrt v české lidové kultuře*. Praha: Vyšehrad, 2004, 225 s. ISBN 80-7021-397-3

⁷ *Z historie pohřbu žehem* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://www.pohreb.cz/z-historie-pohrbu-zehem>

⁸ Matějka, J. Nejen žít, i zemřít je třeba ekologicky. *Lidové noviny*, Duben 03, 2014, s 21.

⁹ *Britové si oblíbili ekologické pohřby*[online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: http://www.denik.cz/ze_sveta/britanie_pohrebnictvi_20080421.html

¹⁰ *Po smrti se stanu lesem* [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <http://www.respekt.cz/z-noveho-cisla/po-smrti-se-stanu-lesem>

¹¹ *Naše poslání*[online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://lesvzpominek.cz>

¹² *Prostor pro přírodu*[online]. [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://lesvzpominek.cz>

¹³ *Povídání o stromech*[online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z:

<http://urnabios.webnode.cz/ze-me/povidani-o-stromech/>

¹⁴ HVÍŽĎALA, Karel. *Stopy Adrieny Šimotové: tři dialogy s prologem a epilogem*. 1. vyd.

Ilustroval Adriana ŠIMOTOVÁ. Praha: Máj, 2005, 15 s. ISBN 8073630133

¹⁵ HVÍŽĎALA, Karel. *Stopy Adrieny Šimotové: tři dialogy s prologem a epilogem*. 1. vyd.

Ilustroval Adriana ŠIMOTOVÁ. Praha: Máj, 2005, 35-36 s. ISBN 8073630133

¹⁶ HVÍŽĎALA, Karel. *Stopy Adrieny Šimotové: tři dialogy s prologem a epilogem*. 1. vyd.

Ilustroval Adriana ŠIMOTOVÁ. Praha: Máj, 2005, 41-42 s. ISBN 8073630133

¹⁷ *Joseph Beuys v Sovových mlýnech* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z:

<http://www.advojka.cz/archiv/2006/35/nekolik-klicu-ke-konzerve>

¹⁸ REBMANN, Hellevi. *Neviditelná skulptura: (o Josephu Beuysovi)*. Přeložil Petr

JOCHMANN. Praha: Votobia, 1998. Malá díla, 40-41 s. ISBN 8071983284

¹⁹ REBMANN, Hellevi. *Neviditelná skulptura: (o Josephu Beuysovi)*. Přeložil Petr

JOCHMANN. Praha: Votobia, 1998. Malá díla, 44 s. ISBN 8071983284

²⁰ BEUYS, Joseph. *Joseph Beuys: 1921-1986*. Praha: Museum Kampa - Nadace Jana a

Medy Mládkových, 2006, 16 s. ISBN 80-239-7363-0

²¹ REBMANN, Hellevi. *Neviditelná skulptura: (o Josephu Beuysovi)*. Přeložil Petr

JOCHMANN. Praha: Votobia, 1998. Malá díla, 13 s. ISBN 8071983284

²² STRASSMAN, Rick. *Vnitřní cesty do vnějšího vesmíru: cesty do jiných světů*

prostřednictvím psychedelik a dalších spirituálních technik. Praha: Dybbuk, 2010, 152-153 s. ISBN 9788074380303

²³ KAVENSKÁ, Veronika. *Tradiční medicína Jižní Ameriky a její využití v psychoterapii*.

Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 64 s. ISBN 9788024433400

SEZNAM PARAFRÁZÍ

[1] *Česko je křemáční velmoc. Roste zájem o urny designové i ekologické* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/designove-a-ekologicke-urny-jdou-na-odbyt-f1k-/ekonomika.aspx?c=A120812_145904_ekonomika_neh

[2] *Capsula Mundi* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://www.capsulamundi.it/en/>

[3] *Jae Rhim Lee* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: http://www.ted.com/talks/jae_rhim_lee?language=cs#t-137369

[4] *Resomation* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://resomation.com>

[5] *Z krematoria zpátky do hlíny. A bez chemie* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: www.respekt.cz/na-zdravi/z-krematoria-zpatky-do-hliny-a-bez-chemie

[6] *Výroba ekologických rakví* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://www.komes-raq.cz>

[7] *About us* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <https://urnabios.com/support/about/>

[8] *Adriena Šimotová* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/lide/adriena-simotova/>

[9] *Adriena Šimotová přetavila osobní tragédie v pozitivní umění* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://magazin.aktualne.cz/kultura/umeni/adriena-simotova-pretavila-osobni-tragedie-v-pozitivni-umeni/r~9aeeeb9edffb11e385e8002590604f2e/>

[10] *Franko B: Someone to Love* [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <https://www.lancasterarts.org/whats-on/franko-b-someone-to-love>

[11] *Categorized art collection* [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <http://categorized-art-collection.tumblr.com/post/86264380438/franko-b-images-from-top-to-bottom-oh-lover>

[12] *When There's No Future How Can There Be Sin?* [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z:http://www.franko-b.com/the_genius_of_the_artist.html

[13] *Pablo Amaringo* [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z:<http://fineartamerica.com/profiles/pablo-amaringo.html?tab=about>

[14] *The making of the krokbragd tote* [online]. [cit. 2016-11-28]. Dostupné z:<http://tangleweave.blogspot.cz/2009/11/making-of-krokbragd-tote.html>

BIBLIOGRAFIE

BEUYS, Joseph. *Joseph Beuys: 1921-1986*. Praha: Museum Kampa - Nadace Jana a Medy Mládkových, 2006, ISBN 80-239-7363-0

HVÍŽĎALA, Karel. *Stopy Adrieny Šimotové: tři dialogy s prologem a epilogem*. 1. vyd. Ilustroval Adriena ŠIMOTOVÁ. Praha: Máj, 2005, ISBN 8073630133

HVÍŽĎALA, Karel. *Stopy Adrieny Šimotové: tři dialogy s prologem a epilogem*. 1. vyd. Ilustroval Adriena ŠIMOTOVÁ. Praha: Máj, 2005, ISBN 8073630133

HVÍŽĎALA, Karel. *Stopy Adrieny Šimotové: tři dialogy s prologem a epilogem*. 1. vyd. Ilustroval Adriena ŠIMOTOVÁ. Praha: Máj, 2005, ISBN 8073630133

KAVENSKÁ, Veronika. *Tradiční medicína Jižní Ameriky a její využití v psychoterapii*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, ISBN 9788024433400

MÁRQUEZ. *Sto roků samoty*. 2. Praha: Odeon, 1980, ISBN 60522856

MATĚJKA, J. *Nejen žít, i zemřít je třeba ekologicky*. Lidové noviny. Duben 03, 2014

NAVRÁTILOVÁ, Alexandra. *Narození a smrt v české lidové kultuře*. Praha: Vyšehrad, 2004, ISBN 80-7021-397-3

REBMANN, Hellevi. *Neviditelná skulptura: (o Josephu Beuysovi)*. Přeložil Petr JOCHMANN. Praha: Votobia, 1998. Malá díla, ISBN 8071983284

SÍGL, Miroslav. *Co víme o smrti*. Praha: Epoque, 2006. ISBN 80-87027-11-6.

STEJSKAL, David a ŠEJVL, Jaroslav. *Pohřbívání a hřbitovy*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, ISBN 978-80-7357-680-6

STRASSMAN, Rick. *Vnitřní cesty do vnějšího vesmíru: cesty do jiných světů prostřednictvím psychedelik a dalších spirituálních technik*. Praha: Dybbuk, 2010, ISBN 9788074380303

Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích: Díl 3. M-R. 1. vydání. Praha: Nakladatelský dům OP, 1997. ISBN 80-85841-35-5

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

Abou us [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <https://urnabios.com/support/about/>

Adriena Šimotová [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/lide/adriena-simotova/>

Adriena Šimotová přetavila osobní tragédie v pozitivní umění [online]. [cit. 2016-11-20].

Dostupné z: <http://magazin.aktualne.cz/kultura/umeni/adriena-simotova-pretavila-osobni-tragedie-v-pozitivni-umeni/r~9aeecb9edffb11e385e8002590604f2e/>

Britové si oblíbili ekologické pohřby [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z:

http://www.denik.cz/ze_sveta/britanie_pohrebnictvi_20080421.html

Capsula Mundi [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://www.capsulamundi.it/en/>

Categorized art collection [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <http://categorized-art-collection.tumblr.com/post/86264380438/franko-b-images-from-top-to-bottom-oh-lover>

Česko je kremační velmoc. Roste zájem o urny designové i ekologické [online]. [cit. 2016-

11-20]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/designove-a-ekologicke-urny-jdou-na-odbyt-f1k-/ekonomika.aspx?c=A120812_145904_ekonomika_neh

Franko B: Someone to Love [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z:

<https://www.lancasterarts.org/whats-on/franko-b-someone-to-love>

Joseph Beuys v Sovových mlýnech [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z:

<http://www.advojka.cz/archiv/2006/35/nekolik-klicu-ke-konzerve>

Jae Rhim Lee [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z:

http://www.ted.com/talks/jae_rhim_lee?language=cs#t-137369

Naše poslání [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://lesvzpominek.cz>

Pablo Amaringo [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <http://fineartamerica.com/profiles/pablo-amaringo.html?tab=about>

Po smrti se stanu lesem [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <http://www.respekt.cz/z-noveho-cisla/po-smrti-se-stanu-lesem>

Povídání o stromech [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://urnabios.webnode.cz/zeme/povidani-o-stromech/>

Prostor pro přírodu [online]. [cit. 2016-11-15]. Dostupné z: <http://lesvzpominek.cz>

Resomation [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://resomation.com>

The making of the krokbragd tote [online]. [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://tangleweave.blogspot.cz/2009/11/making-of-krokbragd-tote.html>

Výroba ekologických rakví [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://www.komes-raq.cz>

When There's No Future How Can There Be Sin? [online]. [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: http://www.franko-b.com/the_genius_of_the_artist.html

Z historie pohřbu žehem [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: <http://www.pohreb.cz/z-historie-pohrbu-zehem>

Z krematoria zpátky do hlíny. A bez chemie [online]. [cit. 2016-11-20]. Dostupné z: www.respekt.cz/na-zdravi/z-krematoria-zpatky-do-hliny-a-bez-chemie

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Rakve firmy Natural Legaci vyrobená z ovčí vlny, str. 15, [cit. 2016-11-11].
Dostupné na WWW: <http://www.naturallegacy.co.uk/products/>

Obrázek 2: firmy Natural Legaci vyrobená z ovčí vlny, detail, str. 15, [cit. 2016-11-11].
Dostupné na WWW: <http://www.naturallegacy.co.uk/products/adult-coffin/>

Obrázek 3: Ukázka projektu Capsula Mundi, str. 17, [cit. 2016-20-11]. Dostupné
na WWW: <http://www.capsulamundi.it/en/project/>

Obrázek 4: Pohřební oblek obsahující spory hub, str. 17, [cit. 2016-20-11]. Dostupné
na WWW: <http://www.attn.com/stories/5577/mushroom-burial-suit-turns-corpses-into-compost>

Obrázek 5: Les vzpomínek, nacházející se v Praze v Ďáblicích, str. 20, Dostupné
z vlastních zdrojů

Obrázek 6: Ekologická rakev vyrobená z vrstvené lepenky, str. 23, [cit. 2016-23-11].
Dostupné na WWW: <http://www.komes-raq.cz/komes-produkty>

Obrázek 7: Proces růstu semínka v ekologické urně, str. 24, [cit. 2016-23-11]. Dostupné
na WWW: <http://urnabios.webnode.cz/jak-to-funguje/>

Obrázek 8: Expresivní hlava, Adriane Šimotová, str. 27 Dostupné: HVÍŽĎALA, Karel. *Stopy
Adrieny Šimotové: tři dialogy s prologem a epilogem*. 1. vyd. Ilustroval Adriena ŠIMOTOVÁ.
Praha: Máj, 2005, 49 s. ISBN 8073630133

Obrázek 9: Franko B, performance I miss you, str. 29, [cit. 2016-23-11]. Dostupné
na WWW: <http://categorized-art-collection.tumblr.com/post/86264380438/franko-b-images-from-top-to-bottom-oh-lover>

Obrázek 10: Joseph Beuys, Saně, str. 31 Dostupné: BEUYS, Joseph. *Joseph Beuys: 1921-1986*.
Praha: Museum Kampa - Nadace Jana a Medy Mládkových, 2006, 17 s. ISBN 80-239-7363-0

Obrázek 11: Pablo Amaringo, Ondas de la ayahuasca, str. 34, [cit. 2016-24-11]. Dostupné na WWW: <http://www.shamanism.co.uk/the-ayahuasca-visions-of-pablo-amaringo-ondas-de-la-ayahuasca/>

Obrázek 12: Strom, str. 35, Dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 13: Kořeny stromů, str. 36, Dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 14: Ursúla, návrh, str. 37, Dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 15: Plod javoru str. 37, Dostupné: BARTOŠ, Pavel. *Japonské javory*. Praha: Grada, 2007. Česká zahrada. 33 s. ISBN 9788024718576

Obrázek 16: Remedios, návrh, str. 38, Dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 17: Kmeny, str. 38, Dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 18: Amaranta, návrh, str. 39, Dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 19: Návrh tkaniny 40, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 20: Detail vytvořené tkaniny, str. 41, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 21: Návrh 1, str. 41, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 22: Návrh 2, str. 42, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 23: Návrh 3, str. 42, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 24: Detail vytvořeného vzoru, str. 43, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 25: Technická vzornice pro hrotový kepr, str. 44, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 26: Snovadlo, str. 45, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 27: Upevnění osnovy na stav, str. 46, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 28: Vyrovnané nití, str. 46, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 29: Osnovní kříž, str. 46, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 30: Návod do nitěnek, str. 47, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 31: Návod nití do paprsku, str. 48, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 32: Ukázka techniky Krokbrad, str. 50, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 33: Technická vzornice pro tkalcovskou techniku Krokbragd, str. 50, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 34: Vzornice obarvené příze, str. 51, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 35: Obarvená příze připravená ke tkaní, str. 51, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 36: Tkaní, str. 52, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 37: Připravený materiál, str. 53, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 38: Proces balení těla 1, str. 54, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 39: Proces balení těla 2, str. 55, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 40: Proces balení těla 3, str. 56, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 41: Proces balení těla 4, str. 57, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 42: Proces balení těla 5, str. 58, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 43: Proces balení těla 6, str. 59, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 44: Proces balení těla 7, str. 60, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 45: Proces balení těla 8, str. 61, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 46: Dokončení procesu balení těla, str. 62, dostupné z vlastních zdrojů

Obrázek 47: Dokončení procesu balení těla 2, str. 63, dostupné z vlastních zdrojů

Součástí bakalářské práce je CD nosič, který obsahuje prezentační video